

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

„Finanční gramotnost vybraného segmentu obyvatel“

„Financial literacy of selected citizen segment“

Nikola Pěchotová

Plzeň 2018

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Nikola PĚCHOTOVÁ**

Osobní číslo: **K15B0270P**

Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Management obchodních činností**

Název tématu: **Finanční gramotnost vybraného segmentu obyvatel**

Zadávací katedra: **Katedra marketingu, obchodu a služeb**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Vymezte pojem finanční gramotnost.
2. Představte vybraný segment obyvatel a navrhnete metodu ověřování úrovně finanční gramotnosti.
3. Proveďte sběr a vyhodnocení dat.
4. Formulujte závěry práce s aplikací zjištěných informací pro konkrétní typy subjektů.

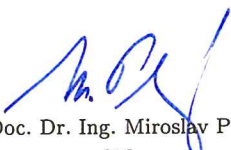
Rozsah grafických prací: **neuveden**
Rozsah kvalifikační práce: **40-60**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

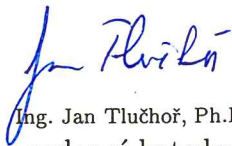
- Škvára, M. (2011). *Finanční gramotnost*. Praha: Ing. Miroslav Škvára.
- Smrčka, L. (2008). *Rodinný rozpočet a společnost spotřeby*. Praha: Professional Publishing.
- Syrový, P., Tyl, T. (2014). *Osobní finance: řízení financí pro každého*. 2. vyd. Praha: Grada.
- Černohorský, J., Teplý, P. (2011). *Základy financí*. Praha: Grada.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Mgr. Milan Svoboda, Ph.D.**
Katedra ekonomie a kvantitativních metod

Datum zadání bakalářské práce: **23. října 2017**
Termín odevzdání bakalářské práce: **23. dubna 2018**

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Ing. Jan Tluchoř, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 23. října 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Finanční gramotnost vybraného segmentu obyvatel“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne ...

.....

podpis autora

Obsah

Úvod.....	7
1 Obecné pojmy	8
1.1 Inlace.....	8
1.2 Úročení.....	8
1.2.1 Úroková míra	8
1.2.2 Úrok	8
1.3 RPSN.....	9
2 Finanční gramotnost.....	11
3 Finanční plánování	13
3.1 Cíle.....	15
3.2 Zdroje.....	15
3.3 Pojištění.....	15
3.3.1 Ochrana majetku	16
3.3.2 Ochrana odpovědnosti.....	16
3.3.3 Ochrana příjmu.....	17
4 Bankovní produkty.....	18
4.1 Běžný účet.....	18
4.1.1 Platební karty	18
4.2 Spořicí produkty.....	19
4.2.1 Spořicí účet.....	20
4.2.2 Stavební spoření.....	20
4.2.3 Podílové fondy	21
4.3 Úvěrové produkty	22
4.3.1 Hypoteční úvěr.....	23
4.3.2 Americká hypotéka	23
4.3.3 Spotřebitelský úvěr.....	24
4.3.4 Kontokorentní úvěr	24
5 Úroveň finanční gramotnosti studentů středních škol.....	31
5.1 Návrh dotazníkového šetření a způsob vyhodnocení odpovědí	26
5.2 Vyhodnocení výzkumu	31
5.3 Doporučení pro praxi	49
5.3.1 Vzdělávací instituce	49
5.3.2 Bankovní a pojišťovací instituce.....	49
Závěr	50

Seznam tabulek	51
Seznam obrázků	52
Seznam použité literatury.....	53
Seznam příloh	56

Úvod

V dnešní době je velmi důležité, aby člověk rozuměl svým financím. Správné uchopení problematiky financí a pochopení možných rizik, je cestou k úspěšnému osobnímu životu. Tento důvod byl hlavním pro volbu tématu kvalifikační práce. Vzhledem k obsáhlosti bankovního a finančního sektoru, je obtížné se v problematice osobních financí vyznat. Dle autorky je v dnešní době stále více mladých jedinců, kteří nejsou finančně gramotní.

Práce se skládá z rešeršní a empirické části. Rešeršní část poskytne objasnění dané problematiky a pojmů, spojených s finanční gramotností. To by mělo zajistit co nejlepší přiblížení tématu. Pro odborné zpracování teoretické rešerše bude využito sekundárních zdrojů, a to ve formě odborné literatury, zákonů aj. V této části bude objasněna problematika obecných pojmů a dále finančního plánování, které zahrnuje stanovení cílů, mapuje finanční zdroje, navrhuje způsoby zajištění rizik a řeší problematiku vhodných bankovních produktů.

Prvním cílem práce je popsání finanční gramotnosti a finančně gramotného člověka. Hlavním cílem práce je následné otestování finanční gramotnosti studentů středních škol. K naplnění tohoto cíle napomůže realizace dotazníkového šetření. Jelikož autorka práce předpokládá neuspokojivé výsledky dotazníkového šetření, má kvalifikační práce ještě třetí cíl. Tím je navržení doporučení pro praxi, jež by měly zlepšit současnou situaci.

Dotazníkové šetření bude realizováno na středních školách v Plzni a Mostě. Výběr právě studentů středních škol má svůj důvod. Dle autorčina názoru je středoškolský věk ten pravý, pro započítání zájmu o osobní finance. Studenti by již měli mít určité znalosti z této oblasti, a měli by uvažovat o problematice spravování financí. Těmito znalostmi by měli disponovat především proto, že většina z nich již má vlastní finance získané například z brigád a měli by tak začít uvažovat jak s nimi efektivně nakládat. Toto uvažování bude mít za následek totiž jejich následná rozhodnutí, za která v tomto věku nesou již určitou odpovědnost.

1 Obecné pojmy

Předtím, než bude objasněna samotná problematika finanční gramotnosti, budou představeny základní pojmy, které s financemi velice úzce souvisí.

1.1 Inflace

Prvním ze základních pojmů je inflace. Jde o jev, kdy roste cenová hladina a peníze tak ztrácí svou hodnotu. (Samuelson & Nordhaus 2013) Je proto více než důležité s ní při každém finančním rozhodování počítat a uvědomit si, že částka, kterou je možné získat dnes má jinou hodnotu než stejná částka za několik let. „*Aby hodnota peněz neklesala, je žádoucí je ukládat tam, kde výnos z vkladu překoná inflaci a současně i srážkovou daň.*“ (Janda 2011, s. 40)

1.2 Úročení

Stejně jako již zmíněná inflace i úročení ovlivňuje hodnotu peněz v čase. Pro účely práce bude postačující, pokud bude osvětleno úročení **jednoduché** a **složené**. Jednoduché úročení je využíváno při jednorázovém vkladu. Je tomu tak, že u tohoto druhu úročení nejsou úročeny již připsané úroky, jako je tomu při úročení složeném. Právě složené úročení je využíváno při pravidelných vkladech a spoření jako takovém. (Vachtová 2018)

1.2.1 Úroková míra

Úroková míra je dalším, velmi užívaným, pojmem v oblasti úročení. „*Úroková míra, také označována jako úroková sazba, vyjadřuje navýšení zapůjčené částky za stanovené období v procentech.*“ (kurzy.cz 2018) Nejčastěji používaná úroková míra je roční, která se značí zkratkou **p. a.** (*per annum*). Dále existuje úroková míra pololetní neboli **p. s.** (*per semestre*) a čtvrtletní **p. q.** (*per quartale*). Tento druh je využíván velmi zřídka. Poslední z využívaných úrokových měr je úroková míra měsíční, značená **p. m.** (*per mensem*), která „*je využívána především u úročení úvěrů, které byly poskytnuty prostřednictvím kreditních karet.*“ (Kalabis 2012, s. 26)

1.2.2 Úrok

Dalším pojmem, který s úročením velice úzce souvisí, je úrok. „*Pokud věřitel půjčí peníze dlužníkovi na nějakou konkrétní dobu, pak úrok je odměna pro věřitele za tuto půjčku. Pro dlužníka je úrok naopak cena, za kterou si peníze (kapitál) mohl od věřitele půjčit.*“ (Vachtová 2018) Konkrétní výše úroku poté záleží na tom, s jakým typem

úročení počítáme. Výpočet úroku při použití metody jednoduchého úročení je následující:

$$u = K_0 * i * n \quad (1)$$

kde:

„ u ...úrok;

K_0 ...počáteční kapitál, současná hodnota kapitálu;

i ...roční úroková sazba vyjádřená jako desetinné číslo;

n ...doba splatnosti, $n = \frac{t}{360}$; t je doba splatnosti kapitálu ve dnech.“

(Vachtová 2018)

Pokud použijeme pro výpočet úroku metodu složeného úročení, je nutné nejprve spočítat celkovou budoucí hodnotu vložené částky a od této částky odečíst částku původní.

$$K_n = K_0 * (1 + i)^n \quad (2)$$

kde:

„ K_n ...stav kapitálu za dobu n ;

K_0 ...počáteční kapitál, současná hodnota kapitálu;

i ...roční úroková sazba vyjádřená jako desetinné číslo;

n ...doba splatnosti kapitálu v letech.“

(Vachtová 2018)

1.3 RPSN

Posledním z obecných pojmů, vztahujících se k problematice financí je RPSN. Zkratka RPSN zastupuje pojem roční procentní sazba nákladů. Tento ukazatel vyjadřuje skutečnou cenu úvěru, který si klient sjednává. Zahrnuje v sobě mimo úroků i další bankovní poplatky a je tak vhodným ukazatelem pro porovnávání nabízených produktů. Mezi poplatky, které jsou v RPSN zahrnuty patří poplatek za posouzení žádosti, poplatek za uzavření smlouvy, poplatek za správu úvěru, poplatek za vedení účtu, poplatek za převod peněžních prostředků, první navýšená splátka, pojištění schopnosti splácet, aj. Je nutné si uvědomit, že i když slouží RPSN jako vhodný ukazatel pro porovnání nabízených úvěrů, je tomu tak pouze v případě, kdy jsou úvěry nabízeny na stejné období, se stejným počtem splátek a za jinak stejných podmínek. (Pololáník 2016)

I přes fakt, že ve všech solidních smlouvách bývá tento ukazatel již zmíněn, může nastat situace, kdy ve smlouvě uveden není. V tomto případě je v zákoně č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru k dohledání vzorec pro výpočet RPSN. Tento vzorec je vcelku složitý a ne každý, kdo uvažuje nad úvěrem, ho může správně vyplnit či ho vůbec dohledat. Proto existuje řada online kalkulaček, které výpočet usnadní. Další možností jak RPSN zjistit, je požádat poradce o výpočet RPSN přímo v bance.

2 Finanční gramotnost

Po tomto představení základních pojmů, které působí na peníze a měl by jim rozumět každý, kdo se v oblasti financí pohybuje, je možné přejít k samotnému definování pojmu finanční gramotnost. Po prostudování několika zdrojů, se autorka rozhodla uvést tyto dvě definice finanční gramotnosti, které jsou citovány níže:

„Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.“ (MŠMT ČR 2010, s. 11)

Tato definice je nejčastější, kterou lze dohledat. Hlavním důvodem je fakt, že tato definice je uváděna v dokumentech pod záštitou Ministerstva financí České Republiky a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, která spolupracují ve směru finančního vzdělávání na školách. Definice je v dokumentu doplněna o několik dalších informací. Jednou z nich je dovětek uvedený níže:

„Definice finanční gramotnosti je strukturovaná. Finanční gramotnost jako správa osobních/rodinných financí zahrnuje tři složky: gramotnost peněžní, cenovou a rozpočtovou.“ (MŠMT ČR 2010, s. 11)

Druhou definicí finanční gramotnosti, kterou se autorka rozhodla uvést, je definice obecnější:

„Finanční gramotnost je souhrn znalostí a dovedností, které umožňují rozumně zacházet s penězi.“ (Pokorný 2013)

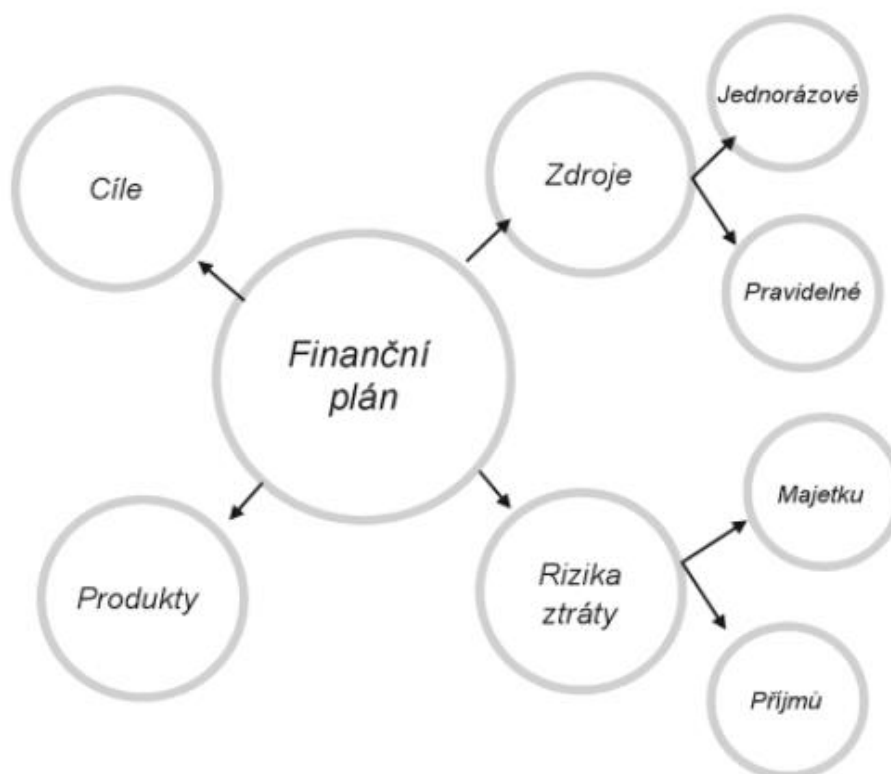
Obě definice tedy uvádějí, že **finanční gramotnost je určitý souhrn znalostí, kterými člověk potřebuje disponovat, aby byl schopný se správně rozhodovat v oblasti jeho financí.** Je tedy možné to formulovat i tak, že finanční gramotnost je především schopnost člověka, se na základě ověřených údajů a znalostí rozhodnout, co je pro něj v daný moment z pohledu osobních financí nejlepší a jak toto rozhodnutí ovlivní jeho budoucí finanční situaci. Finančně gramotný člověk je tak schopný dobře plánovat, hospodařit a vybrat si správné produkty.

Jelikož je práce zaměřena především na studenty středních škol, bude v práci přiblížena spíše problematika finančního plánování a následně bankovních produktů. Bude se tedy jednat především o gramotnosti peněžní a rozpočtovou. Nelze však opomenout ani gramotnost cenovou, která se zabývá faktorem hodnoty peněz v průběhu času a také jak tuto hodnotu čas ovlivňuje. **Z toho důvodu bude v této práci považován za finančně gramotného člověk, který zvládá problematiku hospodaření a zná základní podmínky a charakteristiky bankovních produktů.**

3 Finanční plánování

Poté co byla objasněna definice finanční gramotnosti a finančně gramotného člověka, je možné přejít k samotnému finančnímu plánování. Finanční plán by měl být první věcí, kterou finančně gramotný člověk začne při vstupu do světa financí využívat. Právě díky tomuto plánu je člověk schopný efektivně řídit tok financí. Díky plánu je možné dosáhnout spíše dlouhodobých cílů jako je pořízení či renovace bydlení, pořízení nového automobilu, pokrytí nákladů na studia dětí, získání finanční nezávislosti apod. Je tedy více než jasné, že pro dosažení stanovených cílů, je nutné s nimi počítat od začátku plánování a postupně tak dojít k požadované částce. Na druhou stranu většina dnešní populace stojí na pokraji dluhové pasti například kvůli výdajům jako je 10.000,- Kč na novou chladničku či pračku. Velká výhoda ve finančním plánování spočívá i v tom, že je díky tomu možné zvolit si vhodný produkt. Schéma, které zobrazuje a lépe tak popisuje princip finančního plánování je na obrázku níže. (Srový & Tyl 2014)

Obrázek 1 Schéma finančního plánování

Zdroj: Srový & Tyl 2014

Ze schématu vyplývá následující:

- *„Finanční plán potřebuje nejprve znát cíle.*
- *Pak se mapují zdroje. Ty jsou jednorázové a pravidelné.*
- *Navrhujeme zajištění rizik. Plán totiž stojí a padá se zdroji. Pokud přijdeme o majetek nebo o příjem, plán se nám nepodaří plnit. Musíme tedy ošetřit riziko ztráty majetku a příjmů.*
- *Nakonec řešíme produkty.“*

(Srov. Syrový & Tyl 2014, s. 16)

Takto sestavený finanční plán, může dopomoci k vyhnutí se dluhové pasti a naplnění stanovených cílů. Mezi typické cíle, které jsou do finančních plánů zařazeny, patří bydlení, studium dětí, finanční nezávislost. První dva cíle jsou vcelku běžné a většina rodin s nimi počítá. Problém může nastat u cíle třetího, finanční nezávislosti. *„Tento cíl každý pojmenovává jinak, ale znamená něco jako mít ve stáří dostatek prostředků.“* (Srov. Syrový & Tyl 2014, s. 23) Spočívá tedy v jakési jistotě, že nejen ve stáří, ale už i během života se člověk kvůli nahodilým situacím, jako je například výpadek příjmu na několik měsíců, nedostane do dluhové pasti.

3.1 Cíle

Jak již bylo zmíněno, finanční plán potřebuje nejprve znát cíle, na které je tvořen. Základními parametry je zde CO, KDY a KOLIK KČ. Odpovědět na parametry CO a KDY není problém. S třetím parametrem je to již složitější. V případě, že není známo, nebo nelze určit přesnou hodnotu, kterou bude pro cíl nezbytné zajistit, doporučuje se vycházet z aktuálních cen a současné situace. Typické cíle byly zmíněny již výše. (Srový & Tyl 2014)

3.2 Zdroje

Nyní po objasnění problematiky sestavení cílů, je možné se přesunout k objasnění problematiky zdrojů. Zdroje pro splnění cílů jsou současný majetek a budoucí majetek. Mezi současný majetek řadíme běžné účty, stavební spoření, fondy apod. Jedná se tedy spíše o finanční majetek. Nicméně je možné sem zahrnout i majetek nemovitý, jako je nemovitost na pronájem, vlastní podnikání, aj. Mezi budoucí zdroje lze zahrnout výnos ze spoření či investic. Zdroje se dále dělí na nepravidelné a pravidelné. Nad tímto je při sestavování finančního plánu také nutné uvažovat. (Srový & Tyl 2014)

3.3 Pojištění

Pokud došlo k určení cílů a přiřazení zdrojů na jejich realizaci, je dalším krokem ve finančním plánu zajištění těchto zdrojů. Ochranu, čili požadované zajištění, ve většině případů poskytuje právě pojištění. Poskytuje ochranu především před nahodilými událostmi, které by mohly velice neblaze ovlivnit finanční plány, pokud proti těmto situacím nebude člověk pojištěn. Základní terminologii zde tvoří:

- **pojistitel** - právnická osoba, která je oprávněna provozovat pojišťovací činnost (pojišťovna),
- **pojištěný** - osoba, na jejíž život, zdraví, majetek, odpovědnost za škodu nebo jiné hodnoty pojistného zájmu se vztahuje pojištění,
- **pojistník** - osoba, která s pojistitelem uzavřela pojistnou smlouvu a zavázala se tak platit pojistné,
- **pojistné** - úplata za poskytnutí pojištění,
- **pojistná částka** - smluvně dohodnutá finanční částka v pojistné smlouvě, která určuje horní hranici pojistného plnění

- **pojistná smlouva** - smlouva o finančních službách, ve kterých se pojistitel zavazuje v případě vzniku nahodilé události poskytnout ve sjednaném rozsahu plnění a pojistník se zavazuje platit pojistiteli pojistné,
- **pojistka** - potvrzení o uzavření smlouvy
- **pojistná doba** - doba, na kterou je pojištění uzavřeno,
- **pojistné období** - frekvence placení pojistného,
- **pojistná událost** - nahodilá událost blíže uvedená ve smlouvě, se kterou je spojen vznik povinnosti pojistitele, poskytnou pojistné plnění.

(Škvára 2011)

3.3.1 Ochrana majetku

Díky objasnění základní terminologie je nyní možné přistoupit k problematice jednotlivých pojištění. Při ochraně majetku nejčastěji řeší pojistník nahodilé události jako je požár, výbuch, úder blesku, povodeň, záplava, vichřice, krupobití, sesuv půdy, apod. Veškeré tyto škody a několik dalších je možné pojistit. Problém často nastává při sjednávání smlouvy, kdy může dojít k tzv. podpojištění (pojistná částka je nižší než hodnota majetku), jelikož pojistník nezná skutečnou hodnotu svého majetku. Dalším problémem může být vysoká spoluúčast na pojištění. Je pravda, že čím vyšší spoluúčast, tím nižší je cena pojištění. Může však nastat situace, že škoda bude tak vysoká, že vlastní finance nebudou na dofinancování její škody stačit. Dalšími problémy zde mohou být opomenutí důležitých rizik, jako je krádež či odcizení nebo problém s podceněním limitů pojistného plnění. (Kociánová 2012)

3.3.2 Ochrana odpovědnosti

Do této skupiny patří pojištění občanské odpovědnosti, pojištění z držby nemovitosti, pojištění za škodu způsobenou zaměstnavateli, pojištění odpovědnosti z provozu vozidla (povinné ručení), pojištění odpovědnosti u vybraných povolání či zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele. (Kociánová 2012)

Pojištění občanské odpovědnosti, je spolu s pojištěním odpovědnosti z provozu vozidla nejznámějším v této skupině. Pojištění občanské odpovědnosti slouží například ke krytí událostí, jako je sražení lyžaře pojistníkem na sjezdovce (pojištění se vztahuje na věci i zdraví), vytopení souseda při opomenutí vypnutí kohoutku, apod. (Kociánová 2012) Toto pojištění je lidově známo jako „pojistka na blbost“.

Jak již z názvu povinné ručení neboli pojištění z provozu vozidla vyplývá, jedná se o pojištění, které je povinen uzavřít každý, kdo hodlá provozovat vozidlo po veřejné komunikaci. (Kociánová 2012)

Další pojištění je i pojištění za škodu způsobenou zaměstnavateli. Toto pojištění kryje škody způsobené v pracovní době a umožňuje tak ochranu proti nečekaným závazkům vůči zaměstnavateli. (Škvára 2011)

3.3.3 Ochrana příjmu

Jako poslední je objasněna problematika zajištění příjmu. Zde je nezbytné vycházet z toho, že krátkodobou finanční nepřízeň by finančně gramotný člověk měl řešit především čerpáním rezerv. Podle Syrového & Tyla (2014) „*finanční plán doporučuje držet rezervu ve výši 6 měsíčních výdajů.*“ Jestliže dojde k výpadku příjmu na delší dobu, kvůli úrazu, je vhodné mít sjednané úrazové pojištění. Toto pojištění kryje především smrt následkem úrazu, trvalé následky úrazu, invaliditu způsobenou úrazem, pobyt v nemocnici a léčení úrazu. (penize.cz 2018) Problém může při sjednání těchto pojištění nastat ve chvílích určení částky, na kterou chce pojistník v tomto případě často i pojištěný, smlouvu uzavřít. Obecně by se mělo jednat minimálně o jednonásobek ročního příjmu plus výše nesplacených závazků. (Škvára 2011)

4 Bankovní produkty

Pokud tedy byla zajištěna rizika, která ohrožují nejen příjem jedince, je možné přesunout se k problematice bankovních produktů. I přes to, že jsou bankovní produkty stále součástí finančního plánování, z důvodu jejich členitosti budou pro lepší přehlednost uvedeny v samostatné kapitole.

Mezi ty nejčastější bankovní produkty patří bankovní finančně - úvěrové produkty, depozitní bankovní produkty a platebně zúčtovací produkty. Do finančně úvěrových produktů řadíme produkty, díky kterým klienti peněžní prostředky získají. Naopak depozitní produkty slouží k uložení peněz. Nejběžnější produkty jsou poté platebně zúčtovací, díky nimž může klient provádět jednotlivé platební a zúčtovací úkony prostřednictvím banky. (Revenda et al. 2012)

4.1 Běžný účet

První produkt, který bude v práci představen, je běžný účet. Je produktem, kterým disponuje v současné době téměř každý a je základním depozitním produktem, který je nabízen všemi bankovními institucemi. Na běžném účtu se provádějí operace, jako jsou převody financí na ostatní účty, či online platby např. za poskytnuté služby elektrické dodávky a zemního plynu, za služby telefonního operátora a dále také např. trvalé příkazy, aj. Veškeré tyto úkony jsou prováděny pomocí internetového bankovníctví, které je již nedílnou součástí tohoto produktu. Jedná se o účty, které jsou poskytované jak fyzickým tak právnickým osobám. Je zde možnost vést účet jak v tuzemské tak v zahraniční měně. (Kalabis 2012)

4.1.1 Platební karty

Nástrojem, který slouží k užívání běžného účtu, jsou platební karty. Jedná se o platební kartu debetní a kreditní. Je nezbytné tyto dva druhy karet od sebe rozeznávat, a proto jsou níže popsány.

Debetní platební karta

Tuto kartu má většina české populace, jelikož ji obdrží každý klient při zřízení běžného účtu u jakékoliv banky. Jedná se o kartu, která slouží k platbám za spotřební zboží, nebo k výběrům peněz z onoho účtu prostřednictvím bankomatu. Všechny tyto úkony je však možné provádět jen do výše reálného zůstatku. Znamená to tedy, že držitel karty může utratit pouze tolik peněžních prostředků, kolik jich má na běžném účtu. Po nastavení

karty se s ní dají provádět i platby on-line. Pokud je tato služba využívána, je vhodné používat pouze zabezpečené portály. (Kociánová 2012)

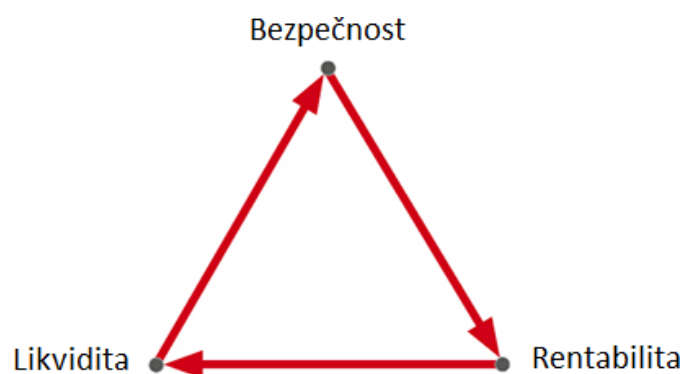
Kreditní platební karta

Dalším druhem je karta kreditní. „Hlavní výhodou kreditní karty je, že lze poměrně dlouho, někdy téměř 45 dní, používat peníze banky, aniž by po nás za to období něco chtěla. Toto období se nazývá bezúročné období.“ (Kociánová 2012, s. 22) Právě díky tomuto období může člověk kartu využít v situacích, kdy není ochoten riskovat zadání údajů z debetní karty, která je přímo napojena na bankovní účet. Tyto situace nastávají nejčastěji při platbě kartou online. Toto využití karty je nejspíše tím nejvhodnějším, pokud člověk, který s kartou nakládá, má dostatek disciplíny na to, aby dluh poté z vlastního splatil. Pokud dluh nesplatí, stává se z kreditní karty velice nepříjemný úvěrový produkt. Je nepříjemným především proto, že sazby se pohybují ve výši 15 – 27 %. (mesec.cz 2016)

4.2 Spořicí produkty

Po představení nejzákladnějšího bankovního produktu, je vhodné navázat produkty spořicími. I přes to, že v práci nebude popsána problematika investic, využije se i v porovnávání spořicích produktů tzv. magický trojúhelník (viz obrázek 5). Produkty, které jsou nejběžnější pro spoření a investování jsou spořicí účty, termínované vklady, vkladní knížky, stavební spoření, doplňkové penzijní spoření, podílové fondy, dluhopisy, akcie, nemovitosti. V následujících kapitolách jsou uvedeny pouze některé z produktů, jelikož ostatní autorka považuje za zastaralé, nevhodné nebo se jedná spíše o produkty investiční, nikoliv spořicí.

Obrázek 2 Magický trojúhelník investování

Zdroj: Prague Stock Exchange 2017

Díky obrázku je zřetelné, že je nutné v problematice spoření zohlednit tři ukazatele. Jedná se o likviditu, rentabilitu (výnos) a bezpečnost (někdy uváděné taky jako rizikovost). Pojem likvida znamená, jak rychle je možné získat uložené peníze zpět, rentabilita znamená výnosnost produktu a bezpečnost označuje riziko ztráty vložených prostředků. (Prague Stock Exchange 2017)

4.2.1 Spořicí účet

Prvním z těchto produktů a zároveň tím nejznámějším je produkt spořicí účet. Stejně jako účty běžné i účty spořicí jsou depozitním produktem. Jedná se o účet, který spojuje výhody běžného účtu a termínovaného vkladu. Většinou je tedy úročen lépe, než účet běžný, se kterým je velmi často propojen. Díky tomu je možné volně disponibilní peněžní prostředky na spořicí účet vložit a stejně jednoduše je možné v případě nouze jejich získání zpět. Díky této vysoké likviditě a nízkému riziku je produkt oblíbeným místem, kam lidé ukládají své krátkodobé rezervy. Pozitivem je, že jsou tyto vklady zákonně chráněny. Sazby se zde pohybují okolo 1% a méně. Nevýhodou jsou zde daně z úroků ve výši 15 % a proměnlivost úrokových sazeb. (Smrčka 2007)

4.2.2 Stavební spoření

Dalším vcelku oblíbeným produktem je stavební spoření. „*Stavební spoření je účelový druh spoření, při kterém vkladatel dlouhodobě ukládá prostředky u specializované banky. V průběhu spoření může čerpat státní podporu a po jeho skončení získává, při splnění dalších podmínek, nárok na úvěr ze stavebního spoření.*“ (Škvára 2011, s. 90)

Při sjednání stavebního spoření je zde několik pojmů, kterým je nutné porozumět. Nejdůležitějším je však pojem „cílová částka“, kterým se rozumí částka, kterou chce klient během několika let naspořit. Cílovou částku není možné překročit, avšak je možné ji navýšit. Její výše je součtem „*vkladů, státní podpory, úvěru ze stavebního spoření a úroků z vkladů a státní podpory po odečtení daně z příjmů z těchto úroků.*“ (Škvára 2011, s. 90).

Pro účely této práce je stavební spoření chápáno pouze jako spořicí produkt. Z tohoto důvodu zde nebude přiblížena úvěrová část tohoto produktu.

Hlavním důvodem oblíbenosti tohoto produktu je státní podpora, která je připisována ve výši 10 % z ročně naspořené částky, avšak pouze do výše 20.000,- Kč naspořených za rok. Pokud má klient uzavřeno několik smluv o stavebním spoření, může čerpat

státní podporu na všechny smlouvy, u kterých si o ni zažádal. Jedinou podmínkou pro čerpání takovéto podpory je, že nepřekročí výše zmiňovaný rámec 2.000,- Kč za rok a státní podpora se uplatňuje od smlouvy, která má nejstarší datum uzavření. Dalším důvodem oblíbenosti je i to, že klient má možnost čerpat pouze spořicí část produktu a není nucen k čerpání úvěru. (Lukáš & Kielar 2014)

Oproti spořicímu účtu je zde značně snižena likvidita tohoto produktu. Toto snížení je způsobeno podmínkou uložení peněz nejméně na 6 let. Pokud by klient peníze požadoval dříve, není to sice nemožné, avšak přijde o státní podporu, která mu byla do té doby připsána. Na druhou stranu je zde stále nízké riziko, že klient o peníze přijde. Dalším způsobem kompenzace za nižší likviditu je vyšší úroková míra, než u produktů spořicí a běžný účet. Čistá úroková míra se u tohoto produktu pohybuje ke dni 09. 04. 2018 do 3 %. (stavebky.cz 2018) Čistá úroková míra představuje „*zhodnocení vkladů se zohledněním poplatků, státní podpory a daně.*“ (stavebky.cz 2018)

4.2.3 Podílové fondy

Posledním z vhodných produktů ke spoření, které budou v práci představeny, jsou podílové fondy. Pro účely práce jsou fondy chápány jako produkt ke spoření, nikoliv jako investiční příležitost. Základní dělení podílových fondů je následující:

- „*Fondy peněžního trhu*
- *Dluhopisové podílové fondy*
- *Akciové podílové fondy*
- *Smišované fondy*
- *Fondy fondů*
- *Zajištěné fondy*
- *Fondy BRIC*
- *Nemovitostní fondy*
- *Fondy životního cyklu*“

(Janda 2011, s. 103)

Pro účely práce budou představeny pouze fondy peněžního trhu, dluhopisové podílové fondy, smíšené fondy a fondy fondů.

Fondy peněžního trhu

Tento druh fondů patří mezi nejoblíbenější fondy v České republice. Jedná se o fondy, které jsou vhodné pro krátkodobé uložení financí. Investiční horizont je zde tedy do jednoho roku. Dalším rysem je i nízké riziko, z důvodu nákupu cenných papírů ve stejné měně. Z tohoto důvodu jsou mnohými lidmi využívány často místo spořicíh účtů. Toto je podpořeno i faktem, že při prodeji podílových listů není stržena daň z příjmů. (Janda 2011)

Dluhopisové podílové fondy

Oproti fondům peněžního trhu představují tyto podílové fondy lepší zhodnocení. Investiční horizont je zde již vyšší, a to přibližně dva roky. Právě díky této snížené likviditě je nabízeno vyšší zhodnocení. I přes to, že se jedná o dluhopisové podílové fondy, je možné zde najít procento akcií. Ty však nesmí překročit hranici 10 % z celkových aktiv fondu. (Janda 2011)

Smíšené fondy

Dalším vhodným fondem, do kterého je možné peníze vložit je smíšený fond. Tento druh fondů je jakýmsi hybridem mezi fondy akciovými a dluhopisovými. Právě díky této kombinaci vlastností je zde střední až vysoké investiční riziko. Kvůli tomuto rysu je vhodné využívat tyto fondy pro dlouhodobé zhodnocení, čili uložení peněz na tři a více let. (Janda 2011)

Fondy fondů

Jako poslední jsou zde představeny fondy fondů. Vkladem financí do tohoto typu fondů se značně rozkládá investiční riziko. Je tomu tak díky faktu, že nejsou nakupovány přímo akcie či dluhopisy, ale podílové listy jiných fondů. Opět je zde delší investiční horizont. (Janda 2011)

4.3 Úvěrové produkty

Poté co byly představeny spořicí produkty, je možné přejít k produktům úvěrovým. Oproti spořicíh produktům, které pomáhají peníze shromažďovat a zvyšovat jejich hodnotu, úvěrové produkty umožňují chybějící finance získat.

4.3.1 Hypoteční úvěr

Jako první z této skupiny produktů bude představen hypoteční úvěr. Tento produkt slouží především k pořízení vlastního bydlení, stavebního pozemku, rekonstrukci či přestavbě bydlení. Jedná se o jednu z nejlepších možností jak sehnat potřebné finance. „*Za základní charakteristický rys hypotečního úvěru lze považovat způsob jeho zajištění, kterým je zástavní právo k nemovitosti.*“ (Revenda et al. 2012, s. 101).

Důležitým pojmem v oblasti hypotečního úvěru je **fixní úroková sazba**. Pokud je tato sazba použita, znamená to, že „*po dobu zvolené fixace úroku je garantována platnost smluvně sjednaných úrokových podmínek.*“ (Škvára 2011, s. 42). Po uplynutí této doby dojde ke stanovení nových podmínek s klientem. Výhodou je, že v době, kdy se jedná o nových podmínkách, má klient možnost mimořádnou splátkou úvěr splatit (nebo jeho část) bez sankce. Dále má možnost v tomto období hypotéku refinancovat. Díky novelizaci zákona o spotřebitelských úvěrech, vznikl klientovi nárok na bezsankční mimořádnou splátku ve výši 25 % a to 1x ročně i po dobu fixace. (AFP ČR 2016)

„*Obchodní banky obvykle dodržují následující pravidla pro poskytování hypotečních úvěrů:*

- *Pohledávky z hypotečního úvěru obvykle nepřekročí 60-80 % tzv. ceny obvyklé zastavených nemovitostí. (tržní cena nemovitosti)*
- *V okamžiku podpisu úvěrové smlouvy by nemělo na zastavované nemovitosti váznout žádné jiné zástavní právo.*
- *Nemovitosti sloužící jako jištění hypotečních úvěrů nesmí banka použít jako zástavu ke svým jiným obchodním aktivitám,*

(Kalabis 2012, s. 111)

První pravidlo je označováno zkratkou LTV neboli „*loan to value*“.

Úrokové sazby hypotečních úvěrů se nyní pohybují na svých minimech a jsou dostupné od 1,79 % do 2,99 %. Minimální výše hypotéky bývá 200.000,- Kč až 300.000,- Kč. (mesec.cz 2017)

4.3.2 Americká hypotéka

Jedná se o speciální druh hypotečního úvěru, který stejně jako běžný hypoteční úvěr podléhá zástavnímu právu k nemovitosti, avšak může být použit zcela bezúčelně.

Výhodou oproti ostatním úvěrům je nižší úrok a delší doba splácení. V současné době je výše úrokových sazeb od 2,5 % do 4,9 %. (penize.cz 2018) Minimální výše je shodná s běžnou hypotékou a LTV se pohybuje na 70 %. Na druhou stranu se jedná o dražší produkt, z hlediska zřizovacích a správních poplatků, než jsou běžné úvěry. (Bukač 2012)

4.3.3 Spotřebitelský úvěr

Dalším z úvěrových produktů je spotřebitelský úvěr. Jedná se o nejběžnější druh úvěru, který je čerpán, pokud domácnost nedisponuje dostatkem finančních prostředků. Spotřebitelské úvěry slouží k pokrytí nekomerčních potřeb klientů a jsou velmi často sjednávány jako úvěry neúčelové. Mohou tak díky tomu být použity na profinancování zařízení domácnosti, studium, koupi automobilu apod. Úvěr je možné získat jak hotovostně, tak i převodem na účet klienta. Hlavním lákadlem pro uzavření tohoto úvěru jsou jeho nenáročné podmínky pro získání - žadatel musí být starší 18 let a zároveň být občanem České republiky. Dalším nevhodným lákadlem je možnost sjednání úvěru po telefonu. Proto je více než důležité dát si pozor při uzavírání smlouvy na několik věcí:

- *„neprůhledné podmínky,*
- *vysokou RPSN,*
- *podmínku vedení účtu v bance po přidělení úvěru,*
- *měsíční poplatky za vedení úvěru,*
- *poplatek za vyřízení úvěru před jeho schválením.“*

(Škvára 2011, s. 83)

Úrokové sazby těchto úvěrů se pohybují od 3,99 % výše. (mesec.cz 2018)

4.3.4 Kontokorentní úvěr

Posledním typem úvěru, který bude v práci představen, je úvěr kontokorentní. Tento typ úvěru je nabízen ve většině případů při založení běžného účtu. Je to kvůli povaze tohoto úvěru, který se sjednává právě na běžném účtu klienta, což je hlavní rozdíl mezi kontokorentním úvěrem a jinými úvěry. Jedná se o úvěr, kde může klient překročit zůstatek běžného účtu, avšak existuje zde určitý úvěrový rámec, který je klientovi poskytnut na základě jeho bonity. *„Banka může povolit i určité krátkodobé překročení*

tohoto rámce, což může pro klienta znamenat dodatečné úrokové náklady.“ (Revenda et al. 2012, s. 99) Stejně jako kreditní karta, i tento úvěr poskytuje velice rychlý přísun peněz, pokud jsou potřeba. Rozdíl oproti kreditní kartě, která disponuje zhruba 45 denním bezúročným obdobím, je takový, že při čerpání kontokorentního úvěru jsou účtovány vysoké úroky již od samého začátku. Tyto úroky jsou vysoké z toho důvodu, že klient je platí pouze ze skutečně čerpané částky, nikoliv z celkového rámce. Výše úroků se pohybuje v rozmezí 12 % až 25 %. (skrblik.cz 2017) Podmínkou banky je vyrovnání účtu alespoň 1x ročně, poté může hrozit soudní vymáhání. (Blažek & Uklein 1997)

5 Návrh dotazníkového šetření a způsob vyhodnocení odpovědí

Jelikož v rešeršní části bude prováděn výzkum pomocí dotazníkového šetření, je tato kapitola věnována návrhu onoho dotazníkového šetření. Při bližším seznámení s problematikou došla autorka k závěru, že dotazníkové šetření bude mít spíše podobu testu, avšak pro účely práce a zachování terminologie bude nadále používáno slovní spojení dotazníkové šetření nebo označení dotazník. Po prozkoumání několika zdrojů je autorka toho názoru, že veškeré dotazníky, které zkusila vyplnit, byly spíše encyklopedického charakteru. Dále se většina otázek neustále opakovala. Otázek zaměřených na zkoumání znalostí z praktického hlediska bylo velmi málo. Jedním vcelku vyhovujícím dotazníkem, byl dotazník na internetových stránkách cefig.cz, který se řídil předlohou testu z webových stránek ministerstva financí. Zmíněný test od ministerstva financí hodnotí autorka jako nejvíce vhodný pro zkoumání úrovně finanční gramotnosti (i přes to, že také obsahoval určité encyklopedické znalosti).

Jelikož je známo, na kterých místech bude dotazníkové šetření prováděno, byly demografické otázky z dotazníku vyřazeny. Byla vyřazena i otázka na pohlaví, a to z důvodu nerozdělení a neporovnání dat z demografického hlediska. Otázky v dotazníku jsou uzavřené s jednou správnou odpovědí, jedna otázka je s možností více správných odpovědí a dále jsou v dotazníku zařazeny i otázky otevřené.

Otázka č. 1: „Po ukončení studia uvažujete o nástupu do zaměstnání: _____ (vyplňte zaměstnání, které chcete vykonávat).

Jaká bude dle Vašeho názoru výše hrubé mzdy, kterou Vám bude zaměstnavatel vyplácet? _____“ Tato otázka se zaměřovala na cenovou gramotnost studentů. Otázka je hodnocena jedním bodem a je zařazena z důvodu nezbytnosti přehledu o reálném světě financí. Jelikož je tato otázka zaměřena na budoucí povolání studentů, bude vyhodnocena až v následující kapitole. Nicméně, odhadne-li student částku s 5% rozdílem vůči správné odpovědi, bude mu udělen bod.

Otázka č. 2: „Potenciální zaměstnavatel Vám nabízí mzdu 23.000,- Kč. Odhadněte výši Vaší čisté mzdy (uvažujte pouze základní slevu na poplatníka)“. Tato otázka prověřuje schopnost hrubého výpočtu čisté mzdy, což je dle autorčina názoru nezbytné vědět při kalkulování rozpočtu. Správnou odpovědí je částka 17917,- Kč. Opět je zde tolerance $\pm 5 \%$. Stejně jako otázka předchozí je i tato hodnocena jedním bodem.

Otázka č. 3: „Poté, co nastoupíte do zaměstnání, se nastěhujete do bytu 1+1 kde žijete sami. Zaměstnavatel Vám vyplácí čistou mzdu 15.000,- Kč. Máte představu, jaké částky budou tvořit: bydlení, strava, doprava, pravidelné platby, osobní útrata.“ Otázka jako jediná není vyhodnocována počtem bodů. Je zařazena z důvodu zjištění, zda studenti mají reálná očekávání spojená s výdaji na běžný život. Výsledky budou popsány pouze slovně.

Otázka č. 4: „Jaké jsou dle Vašeho názoru optimální úspory domácnosti pro případ ztráty příjmu?“ Správná odpověď na tuto otázku mohla nabývat dvě varianty. Je možné vztahovat výši k výdajům, v tuto chvíli by měl student uvést hodnotu alespoň 6 výdajů. Jestliže se student rozhodně uvést částku číselně, bude uznána odpověď 120.000,- Kč a výše. Tato částka byla určena autorkou z čisté mzdy 20.000,- Kč měsíčně a vynásobena 6 z důvodu zachování poměru vůči další odpovědi. Pokud studenti uvedou částku, kterou mají šetřit měsíčně, nebude na tyto odpovědi brán zřetel. Odpověď je hodnocena opět jedním bodem za správnou odpověď. Jestliže bude odpověď „nevím“ nebo bude odpověď špatně je počet bodů nula.

Otázka č. 5: „Který bankovní produkt zvolíte pro tvorbu úspor?“ Odpovědí na tuto otázku je spořicí účet. Tuto odpověď považuje autorka za vhodnou proto, že je na tomto produktu nejlepší likvidita uložených prostředků a nedochází k tolik výraznému znehodnocení¹, čímž se snižuje inflační riziko. Otázka je opět hodnocena jedním bodem. Pokud student nebude odpověď znát, či se bude jednat o odpověď chybnou, bude počet bodů nula.

Otázka č. 6: „Jaký způsob využití kreditní karty je dle Vašeho názoru nejvhodnější?“ Úkolem této otázky je prověřit zároveň znalost rozdílu mezi debetní a kreditní kartou a schopnost studenta ji využít ve svůj prospěch. Jelikož je kreditní karta především úvěrovým produktem bank, jedinou vhodnou odpovědí je zde možnost **a) kreditní kartu je vhodné využívat pro platby online, avšak peníze stihnu vrátit v bezúročném období.** Otázka je hodnocena jedním bodem, nebo nula body. Přijatelnou odpovědí je i možnost **c) kartu není vhodné využívat.**

Otázka č. 7: „Rozbila se Vám televize a nový model, jehož koupí zvažujete, stojí 14.990,- Kč. Na tento model však nemáte dostatek financí. Nabízejí se Vám následující možnosti financování. Označte veškeré varianty, které jsou dle Vás

¹ Autorka zde má na mysli v porovnání s běžným účtem nebo spořením v obálce

vhodné k řešení nastalé situace.“ Touto otázkou je řešena již konkrétní životní situace. Tato otázka je s více možnými odpověďmi. Nejvhodnější odpovědí dle autorky je možnost **e) nákup odložím do té doby, než na model našetřím.** V této odpovědi se promítá určitá uvědomělost studenta, že se jedná o statek zbytný, tím pádem není nutné kupovat ho ihned. Další vhodnou odpovědí je i možnost **a) koupím si model, na který mám dostatek peněz.** V této odpovědi je zásadní to, že je student ochoten obětovat určité výhody, které nabízí dražší model a nezadlužit se. Jelikož jsou zde dvě správné odpovědi, rozhodla se autorka udělit za tuto otázku celkově 3 body. Dva body připadnou studentovi, který by nákup odložil do doby, než by na požadovaný model našetřil. Jeden bod je poté za odpověď, kdy by student zvolil koupí levnějšího modelu. Ostatní odpovědi považuje autorka za nevhodné, a proto jsou hodnoceny nulou.

Otázka č. 8: „Pokud zvažujete financování bydlení hypotečním úvěrem, který z níže uvedených pro Vás bude nejvhodnějším?“ Otázka se zaměřuje na výhodnost poskytovaných nabídek úvěru na základě porovnání RPSN. V této otázce bude tedy zodpovězeno, zda student ví, co je RPSN. Správnou odpovědí je možnost **a) úrok 2,30 % p. a.; RPSN 2,49 %.** Otázka je hodnocena opět jedním bodem.

Otázka číslo 9: „Jak se rozhodnete financovat vlastní bydlení, jestliže máte naspořeno 2.500.000,- Kč (tzn. celkovou potřebnou částku), které můžete investovat s výnosem 4 % p. a. a banka Vám nabízí hypoteční úvěr ve výši 2.000.000,- Kč úročený 2,5 % p. a.“ Tato otázka slouží k ověření logického uvažování respondentů. Odpovědí na tuto otázku je možnost **c) kombinace hypotečního úvěru a naspořených prostředků.** Tato odpověď je nejvýhodnější pro respondenta z toho důvodu, že uložené prostředky budou vydělávat stále více peněz, než zaplatí na úrocích bance za poskytnutý hypoteční úvěr. Nicméně zde existuje ještě jedna varianta, která sice není vhodná pro finančně gramotného člověka (došlo by k vyčerpání veškerých rezerv), avšak pro člověka opatrného vůči jakémukoliv zadlužení je jednoznačná. Jedná se o možnost **a) využiji vlastní naspořené prostředky.** Z tohoto důvodu stejně jako u otázky č. 7 je i tato hodnocena celkově třemi body. Dva body jsou za odpověď, kde je kombinace vlastních a bankovních prostředků a jeden bod poté za využití pouze prostředků vlastních. Další odpovědi jsou hodnoceny nulovým počtem bodů.

Otázka č. 10: „**Jak velký bude Váš úrok na konci roku, pokud na začátku uložíte 1.000,- Kč a počítáte se zhodnocením 1 % p. a.?**“ Otázka prověřuje znalost jednoduchého úročení a je po studentovi požadován pouze úrok, který získá při uložení. V této chvíli by měl student úrok vypočítat za pomoci využití vzorce (1) uvedeného v kapitole 1.2.2. Otázka je hodnocena jedním bodem, jestliže student zvolí možnost **b) 10,- Kč**.

Otázka č. 11: „**Jak velká bude konečná částka, pokud uložíte 10.000,- Kč na 10 let při ročním zhodnocení 5 % p. a.?**“ Tato otázka prověřuje schopnost výpočtu složeného úročení a především schopnost uvědomění si faktu, že se o složené úročení jedná. V této chvíli je zapotřebí využít vzorce (2) v kapitole 1.2.2, aby student došel ke správnému výsledku. Stejně jako v předchozím případě je správnou odpovědí možnost **b) 16.289,- Kč** a otázka je hodnocena jedním bodem.

Otázka č. 12: „**Co se stane s hodnotou peněz, které uložíte na běžný účet a bude na ně působit inflace?**“ Tato otázka je zařazena z důvodu prověření znalosti inflace a jak ovlivňuje peníze uložené na spořicích produktech. Odpovědí je zde jakákoliv obdoba výroku „hodnota se sníží“. Otázka je hodnocena jedním bodem.

Otázka č. 13: „**Pokud dodržíte minimální dobu 6 let na stavebním spoření, můžete použít naspořenou částku:**“ Otázka se zaměřuje na stavební spoření a informovanost studentů o možnosti využití naspořených prostředků po 6 letech zcela neúčelně. Opět se jedná o otázku, která je hodnocena jedním nebo nulou body. Nulový počet bodů je za špatnou odpověď nebo za odpověď „nevím“.

Otázka č. 14: „**Uved'te, jaké předpokládáte úrokové míry (případně zhodnocení) u níže uvedených produktů:**“ Poslední otázka se zaměřuje na úrokové míry jednotlivých produktů. Tato otázka slouží především k ověření povědomí těchto výnosů/nákladů u studentů. Toto povědomí je nezbytné, aby se student mohl rozhodnout při výběru určitého produktu. Tato otázka je hodnocena celkově dvěma body. Body jsou zde přičítány postupně po částech (0,25 bodu za správnou odpověď).

Některé otázky byly doplněny „podotázkou“ typu: zdůvodněte odpověď. Tato podotázka byla zahrnuta především proto, aby autorka lépe porozuměla uvažování studentů, a také měla dopomoci k hlubšímu prozkoumání finanční gramotnosti. Pokud student uvede správnou odpověď, nicméně jeho zdůvodnění bude jasně prokazovat, že nedisponuje potřebnými znalostmi, nebo bude odůvodnění nelogické, je možné

nezapočítání bodu za správnou odpověď do celkového hodnocení studenta. Veškeré otázky, které nebudou vyplněny/zaškrtnuty budou hodnoceny nulovým počtem bodů. Maximální počet bodů, které může student získat je 18 bodů.

6 Úroveň finanční gramotnosti studentů středních škol

Poté co byla provedena rešeršní část práce, je možné přejít k části empirické. Jak již bylo v úvodu zmíněno, pro šetření byly použity dotazníky, které byly rozdány ve druhých a čtvrtých ročnících středních škol jak z Plzně, tak z Mostu. Konkrétně se jedná vždy o studenty ekonomických oborů a studenty gymnázií. Respondenti jsou tedy ve věku 16 až 19 let, mužského a ženského pohlaví. Dotazník je přiložen k této práci jako příloha A.

6.1 Vyhodnocení výzkumu

Vyhodnocení proběhne celkově a poté za jednotlivé otázky. V tabulce níže je uveden **celkový počet a rozložení respondentů**. Tabulka je dělena dle města, školy, ročníku a poté je zde počet respondentů z jednotlivých ročníků školy v daném městě a celkový počet respondentů.

Tabulka 1 Rozdělení respondentů

Město	Škola	Ročník	Počet respondentů
Most	Obchodní akademie	2.	13
		4.	17
	Gymnázium	2.	28
		4.	25
Plzeň	Obchodní akademie	2.	29
		4.	30
	Gymnázium	2.	20
		4.	26
Celkem	x	x	188

Zdroj: Vlastní zpracování 2018

Celkové hodnocení výzkumu autorkou není příliš pozitivní. Již během samotného zadávání dotazníků byla směrem od studentů k autorce pocíťována neochota zabývat se tímto tématem. Po bližším seznámení respondentů s prováděným šetřením je autorka požádala, aby k šetření přistupovali svědomitě, nejen kvůli nezhodnocování dat, ale také kvůli faktu, že si ověří, zda zvládají v tuto chvíli pro ně nejdůležitější oblast finanční gramotnosti. Touto oblastí, kterou se autorka rozhodla zkoumat, je základní povědomí o problematice hrubých a čistých mezd, nákladů na živobytí, hodnota peněz v čase a řešení financování náhlých výdajů či vlastního bydlení. Jedná se tedy o předpoklady finančně gramotného člověka dle definice pro účely této práce. I přes výslovnou žádost autorky o zpracování dotazníků samostatně, musela studenty

několikrát napomenout, jelikož měli tendence otázky mezi sebou konzultovat. Dalším problémem, který autorka zpozorovala, byl nezájem studentů o problematiku při prostoru na jejich dotazy. V tuto chvíli byli aktivnější studenti nižších ročníků, avšak až poté co autorka navrhla určité otázky sama. K této aktivitě nejspíše přispěl pocit neznalosti této problematiky. V tabulce níže je uveden procentuální výsledek jednotlivých škol, který reprezentuje průměrnou úroveň hodnocení, kterého studenti dosáhli.

Tabulka 2 Celkové hodnocení studentů

Město + škola	Ročník	Úspěšnost (%)
Most obchodní akademie	2.	38,15
	4.	47,90
Most gymnázium	2.	22,55
	4.	28,73
Plzeň obchodní akademie	2.	41,36
	4.	51,18
Plzeň gymnázium	2.	22,27
	4.	31

Zdroj: Vlastní zpracování 2018

Z procent uvedených v tabulce je více než jasné, že úroveň finanční gramotnosti u studentů středních škol je nízká. Nižší úroveň je u studentů gymnázií. Dle autorčina názoru je to z důvodu spíše obecného vzdělání. Nejvyšší gramotnosti pak dosahovali studenti obchodní akademie, a to konkrétně v Plzni. I přes fakt, že je gramotnost studentů nedostačující, hodnotí autorka výsledky spíše pozitivně, jelikož předpokládala, že se celková gramotnost bude pohybovat okolo 20 % a méně. Po zprůměrování se však celková gramotnost studentů středních škol pohybuje na úrovni 35 %. Tolik ke zhodnocení výsledků za celek a nyní je možné přejít k vyhodnocení jednotlivých otázek.

V tabulce níže jsou uvedeny nejčastější odpovědi studentů na **otázku č. 1: „Po ukončení studia uvažujete o nástupu do zaměstnání:“** společně s průměrnou částkou, kterou studenti odhadovali a poté je zde uvedena i směrodatná odchylka, díky které je možné vypočítat, jak moc byly odpovědi od průměru rozptýleny.

Tabulka 3 Výsledky otázky č. 1

Město + škola	Ročník	Povolání	Průměrná odhadovaná hodnota studenty (Kč)	Směrodatná odchylka (Kč)
OA Most	2.	Účetní	24312,50	6902,06
	4.	Poradce (bankovní sféra)	21714,29	2751,62
Gymnázium Most	2.	IT specialista	42571,43	3690,40
	4.	Lékař	35625,00	5780,20
OA Plzeň	2.	Delegát, průvodce	21750,00	2864,36
	4.	Administrativní pracovník	22666,67	3228,66
Gymnázium Plzeň	2.	Lékař	41375,00	1846,81
	4.	Psycholog	31800,00	2820,56

Zdroj: Vlastní zpracování 2018

Z tabulky je patrné, že největší odchylkou je zde hodnota 6902,06 Kč ve druhém ročníku obchodní akademie v Mostě. Toto vypovídá o faktu, že odpovědi respondentů byly od průměru velmi různorodé. Navíc průměrná odhadovaná hodnota studenty je o 1939,50 Kč nižší, než je uváděný průměrný výdělek na pozici účetní². Druhou nejvyšší hodnotou je odchylka ve výši 5780,20 Kč ve čtvrtém ročníku mosteckého gymnázia.

Naopak velmi dobře si vedli studenti druhého ročníku z gymnázia v Plzni. Odchylka od průměru je zde nejnižší, a to 1846,81 Kč. Částka, kterou studenti očekávají za vykonávání pozice lékaře je zde opět pod částkou průměrnou. V porovnání

² Dle webového portálu platy.cz

se čtvrtým ročníkem mosteckého gymnázia je však mnohem blíže průměru 47548,- Kč³. Jestliže odchylky srovnáme meziměstsky, jsou odchylky nižší v Plzni. Z tohoto faktu vyplývá, že studenti v Plzni byli schopni lépe odhadnout situaci hrubých mezd.

Při srovnání odchylek mezi ročníky, jsou na tom s odhady lépe překvapivě druhé ročníky. Překvapivé je to hlavně proto, že u většiny studentů druhých ročníků na druhou stranu často figurovala odpověď typu „nevím“ nebo „ještě jsem se nerozhodl“.

Pro zjištění, zda jsou studenti schopní určit svou hrubou mzdu správně, byl použit portál platy.cz, kde autorka zjistila vždy průměrnou částku v České republice a zvažila odhad studenta dle vlastních zkušeností z mosteckého a plzeňského regionu. Tyto zkušenosti autorka má díky skutečnosti, že Most je jejím rodným městem a v Plzni odebírá newslettery z několika pracovních portálů a má tak přehled o částkách nabízených v tomto regionu.

Otázka č. 2: „Potenciální zaměstnavatel Vám nabízí mzdu 23.000,- Kč. Odhadněte výši Vaší čisté mzdy (uvažujte pouze základní slevu na poplatníka).“

Pro vyhodnocení této otázky se autorka rozhodla opět využít směrodatné odchylky a průměru odhadovaných hodnot.

Tabulka 4 Výsledky otázky č. 2

Město + škola	Ročník	Průměrná odhadovaná hodnota studenty (Kč)	Směrodatná odchylka (Kč)
OA Most	2.	19515,38	2534,71
	4.	18576,47	1747,69
Gymnázium Most	2.	19100,00	1389,64
	4.	18840,00	2124,46
OA Plzeň	2.	19465,52	2022,25
	4.	19053,33	1348,94
Gymnázium Plzeň	2.	18745,00	2411,92
	4.	18653,85	1578,16

Zdroj: Vlastní zpracování 2018

³ Průměrný plat lékaře dle stránky platy.cz pro povolání k datu 03. 04. 2018

Z tabulky výše je znatelné, že studenti průměrně odhadovali zhruba o 1000,- Kč vyšší čistou mzdu, než jakou lze opravdu obdržet. Pokud se zaměříme pouze na soubor jako takový, je patrné, že i zde jsou odchylky od průměru vysoké. Nejnižší odchýlení od průměru má čtvrtý ročník obchodní akademie v Plzni, kde odchylka činí 1348,94 Kč. Naopak, největší odchýlení nastalo ve druhém ročníku plzeňského gymnázia. Pokud porovnáme města mezi sebou je patrné, že plzeňské školy (kromě nyní zmíněného ročníku gymnázia) se od průměru odchylují méně, než školy mostecké. Tento výsledek je tedy stejný jako v otázce předchozí.

Při dalším zkoumání a zpracovávání dat došla autorka k názoru, že v tomto souboru odpovědí lze získat i údaje jako je modus a jednotlivé kvartily. Hodnoty jsou uvedeny v tabulce níže.

Tabulka 5 Výsledky otázky č. 2

Město + škola	Ročník	25% kvartil	50% kvartil	75% kvartil	Modus
OA Most	2.	18000	19000	21000	18000
	4.	18000	18500	20000	20000
Gymnázium Most	2.	18500	19000	20000	18500
	4.	17200	19000	20500	19000
OA Plzeň	2.	18000	20000	21000	20000
	4.	18000	19000	20000	18000; 20000
Gymnázium Plzeň	2.	16500	19000	21000	20000; 21000; 21500
	4.	18000	18700	20000	20000

Zdroj: Vlastní zpracování 2018

Z této tabulky je patrné, že pouze 25 % hodnot je nižších než 18.000,- Kč, které jsou k správné hodnotě 17.917,- Kč nejbližší. Dále 75 % hodnot je menších než částka 20.000,- Kč a 21.000,- Kč. Je zde tedy velké procento studentů (konkrétně 50 %), kteří odhadovali částku menší nebo rovnou těmto hodnotám, avšak zároveň vyšší než je 18.000,- Kč. Díky tomuto faktu je zřejmé, že studenti nejsou schopni odhadnout částku čisté mzdy.

Pokud by student postupoval tak, že z částky 23.000,- Kč určí nejprve 11 % (neboli zhruba 2.500,- Kč), která lze určit v rychlosti i z paměti, a ty následně odečte, dostal by se na částku přibližně 20.500,- Kč. Takto by získal čistou mzdu pouze po odečtení povinných odvodů pojištění, proto by nebylo možné, aby studenti odpovídali částky vyšší než je tato. Pokud by z částky 23.000,- Kč určil následně 30 %, které tvoří přibližnou část odvodů⁴, které jsou za zaměstnance odváděny zaměstnavatelem, dostal by student částku 6.900,- Kč. Po přičtení této sumy k 23.000,- Kč by dostal student částku 29.900,- Kč. Pro zjednodušení výpočtu je možné v této chvíli zaokrouhlit na 30.000,- Kč. Tímto byla vypočtena super hrubá mzda. Z této částky tvoří 15% zálohu na dani 4.500,- Kč. Pokud student uvažuje základní slevu na poplatníka 2070,- Kč a v tuto chvíli ji opět pro zjednodušení zaokrouhlí na 2.000,- Kč, které odečte od 4.500,- Kč dostává se na částku 2.500,- Kč, které tvoří výslednou zálohu na dani zaměstnance⁵. Pokud tedy sečteme těchto 2.500,- Kč a 2.500,- Kč, které jsou odvody na pojištění, dostáváme se k celkové hrubé srážce 5.000,- Kč. Tím pádem se student dostane na hodnotu 18.000,- Kč. Celý tento odhad je možné provést do pěti minut i z paměti, pokud student zná potřebné údaje. Právě proto autorka vyvozuje takový závěr, že studenti **a) neznali potřebná data, a proto nebyli schopni správně odpovědět b) nechtěli nad touto problematikou zbytečně uvažovat, a proto ve většině případů pouze neúměrně snížili hrubou mzdu.** Ani jeden ze závěrů není uspokojivý. Jestliže studenti neznají potřebná data, jedná se o nedostatečnou přípravu ve vzdělávacích ústavech (a samozřejmě také nedostatečnou přípravu z jejich strany) a pokud studenti nad problematikou nechtějí uvažovat, jedná se o nevhodný přístup k vlastním financím. Druhá možnost je v této chvíli ještě horší, než neznalost potřebných dat, která s dostatečným zájmem lze dohledat.

Otázka č. 3: „**Poté, co nastoupíte do zaměstnání, se nastěhujete do bytu 1+1 kde žijete sami. Zaměstnavatel Vám vyplácí čistou mzdu 15.000,- Kč. Máte představu, jaké částky budou tvořit: bydlení, strava, doprava, pravidelné platby a osobní útrata?**“. Většina studentů dokázala správně odhadnout výši nájemného včetně poplatků i výši nákladů za stravu. Horší to poté bylo u položek pravidelných plateb

⁴ Autorka zde zaokrouhluje hodnotu 34 % pro rychlejší možnost výpočtu bez využití kalkulačtoru

⁵ Pokud by student krok s přičtením 30 % přeskočil a počítal 15 % rovnou z hrubé mzdy, čili 23.000,- Kč dostane se zhruba na částku 3.400,- Kč a od této poté odečetl slevu 2.000,- Kč je záloha na dani 1.400,- Kč. Pokud by tedy tuto částku odečetl od 23.000 společně s částkou 2.500,- Kč za pojištění, dostane se na hodnotu 19.000,- Kč. I proto tedy není možné odpovídat více než 19.000,- Kč.

a osobní útraty. Autorka se domnívá, že v odpovědích na jednotlivé skupiny nákladů se velmi promítá pohled středoškolského studenta. Nájem včetně energií za byt1 + 1 se v Mostě pohybuje okolo 7.000,- Kč v Plzni poté okolo hodnoty 8.000,- Kč. Pokud studenti uvedli jinou hodnotu, jednalo se většinou o hodnotu vyšší, což je dle autorčina názoru lepší varianta, jelikož studenti neočekávají nereálně nízké nájem. Útrata za jídlo by se měla pohybovat v rozmezí 3.000,- Kč a 4.000,- Kč. Opět se jednalo o velice vyvážený podíl správné a špatné odpovědi. Další položkou byla doprava. Zde záleželo, zda student zamýšlí jezdit autem či využívat MHD prostředky. Jelikož zde nastaly tyto dvě možné situace, rozhodla se autorka považovat za správné odpovědi ty, které se blížili hodnotám 200,- Kč až 500,- Kč, což by odpovídalo nákladům na MHD nebo vlakovou dopravu a pak nákladům v hodnotě 1500,- Kč až 2000,- což je dostatečná částka na pokrytí nákladů za automobil. Odpovědi na tuto otázku byly vcelku vyvážené, avšak u nižších ročníků převažovala spíše doprava pomocí MHD. Částka, kterou měli studenti u pravidelných plateb uvést je minimálně 1500,- Kč. Tuto částku autorka založila na tarifech pro mobilní a internetové služby a připočetla zhruba 500,- Kč, které by student dával na spoření. Jedná se sice o minimální částku, avšak je zde promítnuto uvažování, že je nezbytné rezervy tvořit. Optimální výše zde byla tedy 1.500,- Kč až 2.000,- Kč. Stejná částka by měla poté tvořit náklady na osobní útratu (tato položka byla velmi subjektivní záležitostí každého ze studentů a velmi záležela na tom, jaké částky uvedl student v předchozích odpovědích). Během vyhodnocování této otázky, našla autorka celkem 13 dotazníků, ve kterých studenti překročili stanovený limit 15.000,- Kč. Pokud by takto hospodařili i s reálným rozpočtem dostali by se do problémů v podobě půjček. V této otázce měla být tedy prověřena schopnost studenta rozdělit adekvátně částku, tak aby pokryl nezbytné výdaje, jako jsou bydlení, strava a doprava a k tomu zvládl ještě alespoň malou část dát stranou na spoření i za cenu snížení nákladů na osobní útratu. K tomuto snížení však docházelo jen málokdy a student raději snížil částku povinných plateb.

Otázka č. 4: „Jaké jsou dle Vašeho názoru optimální úspory domácnosti pro případ ztráty příjmu?“ U této otázky mohlo dojít k několika variantám odpovědi. Z důvodu této rozmanitosti se autorka rozhodla vyhodnotit pouze tu nejpočetnější skupinu, a to skupinu odpovědí udaných celkovou částkou, která má být naspořena (viz tabulka níže).

Tabulka 6 Výsledky otázky č. 4

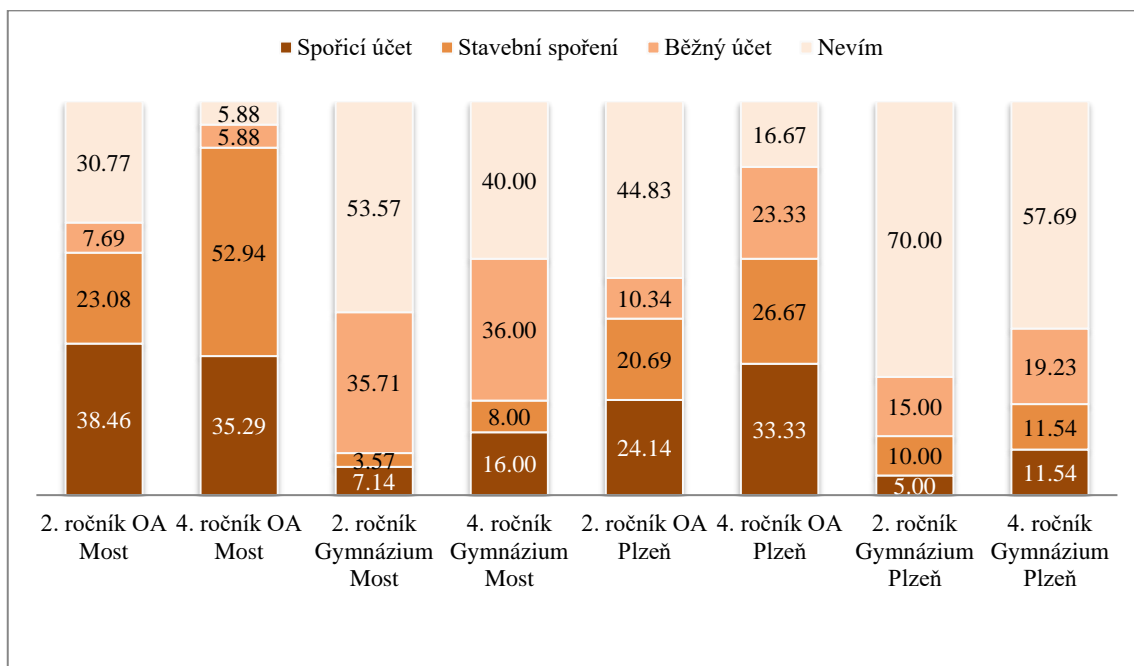
Město + škola	Ročník	Průměr	25% kvartil	50% kvartil	75% kvartil	Modus
OA Most	2.	17666,67	10000	10000	20000	10000
	4.	44000	x	x	x	50000
Gymnázium Most	2.	26461,54	15000	20000	40000	20000
	4.	20555,56	10000	15000	30000	30000
OA Plzeň	2.	42916,67	15000	30000	60000	10000; 20000; 30000; 100000
	4.	44375	20000	50000	60000	10000; 50000; 60000; 70000
Gymnázium Plzeň	2.	20714,29	10000	15000	30000	10000
	4.	23181,82	15000	20000	30000	15000

Zdroj: Vlastní zpracování 2018

Veškerá data, která jsou uvedena v tabulce výše, jsou uvedena v Kč. Z tabulky je patrné, že k požadované částce 120.000,- Kč, se přiblížili pouze studenti druhého ročníku plzeňské obchodní akademie, kde je uvedena celkem dvakrát částka 100.000,- Kč. V ostatních případech se jedná vždy o částky menší. Je zcela jasné, že 75 % hodnot, které studenti na plzeňské akademii uváděli je nižších, než 60.000,- Kč. Jedná se o přesnou polovinu autorčina limitu, čili se jedná o tři měsíční výdaje, které by domácnost měla být schopna pokrýt. Nejedná se tedy o rezervy optimální, nýbrž minimální. Stejně tomu bylo i v případě, kdy studenti odpověděli v počtu výdajů. Nejčastější odpovědi zde byly 2 měsíční výdaje.

Otázka č. 5 „Který bankovní produkt zvolíte pro tvorbu úspor?“ byla první otázkou, která měla doplňující podotázku. V grafu níže je zobrazeno procentuální zastoupení jednotlivých odpovědí studentů. Jedná se o 100% skládaný graf, který bude využit i v následujících otázkách, a to z důvodu nejpřesnější prezentace jednotlivých odpovědí.

Obrázek 3 Výsledky otázky č. 5

Zdroj: Vlastní zpracování 2018

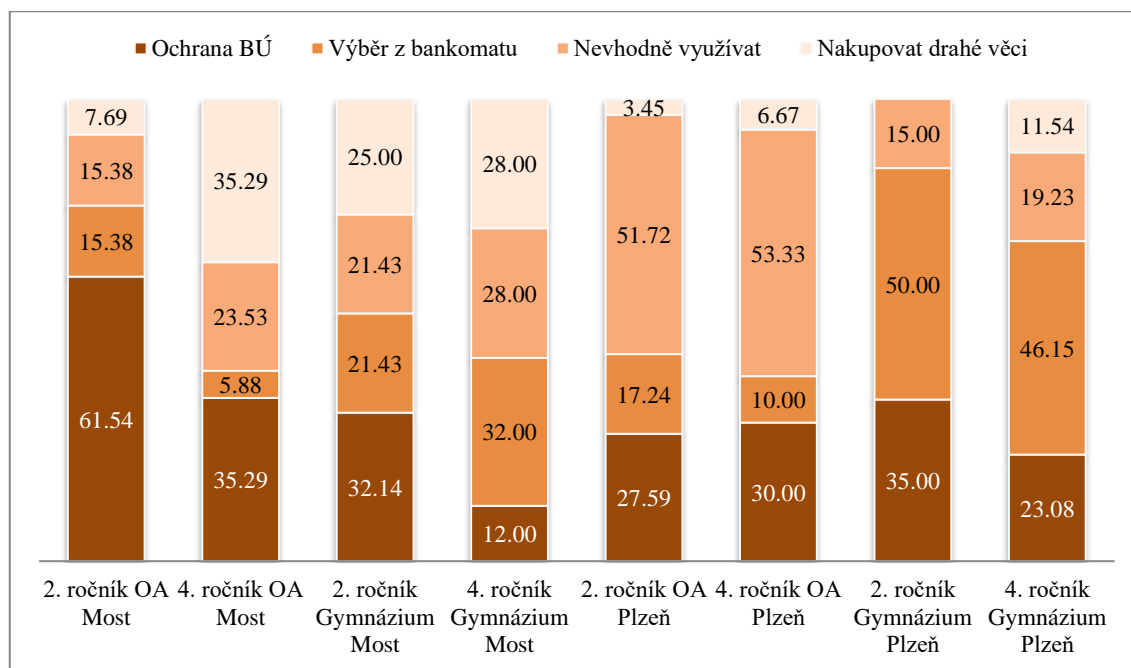
Jak z grafu jasně vyplývá, největší zastoupení správných odpovědí je na obchodních akademiích. Nejlépe zde poté dopadl druhý ročník mostecké akademie. Mezi nejčastější argumenty studentů, kteří odpovídali „spořicí účet“ patřily následující: „peníze mám ihned k dispozici, peníze mám na straně a nemohu je tak utratit“ apod. Je zde tedy jistý náznak podvědomého uvědomění si, že peníze je nutné mít k dispozici ihned, avšak není vhodné je mít společně s penězi na běžné potřeby, které jsou na běžném účtu. Studenti zde tedy brali ohled především na likviditu produktu.

Dalším faktem je, že mnoho studentů považuje produkt stavebního spoření za jeden z nejvhodnějších k tvorbě úspor. Pravděpodobně to bude způsobeno tím, že je k tomuto produktu poskytována určitá státní podpora a hlavně je to produkt, který zřizují studentům rodiče.

Studenti, kteří odpověděli, že by zvolili běžný účet, získali nulový počet bodů, především kvůli nezohlednění inflačního rizika, které je zde vyšší než na spořicí účet. Dle autorčina očekávání takto nejčastěji odpovídali studenti gymnázií. Je to zapříčiněno tím, že nemají tak rozsáhlé ekonomicky zaměřené předměty. Tomuto nasvědčuje i vysoký poměr odpovědí „nevím“. Celkově v této otázce vyšli lépe studenti mosteckých škol.

Otázka č. 6: „Jaký způsob využití kreditní karty je dle Vašeho názoru nejvhodnější?“. Stejně jako otázka předchozí i tato otázka disponovala doplňkovým pokynem k zdůvodnění odpovědi a zároveň byla první otázkou ze série uzavřených. Procentuální rozložení odpovědí je znázorněno na grafu níže.

Obrázek 4 Výsledky otázky č. 6

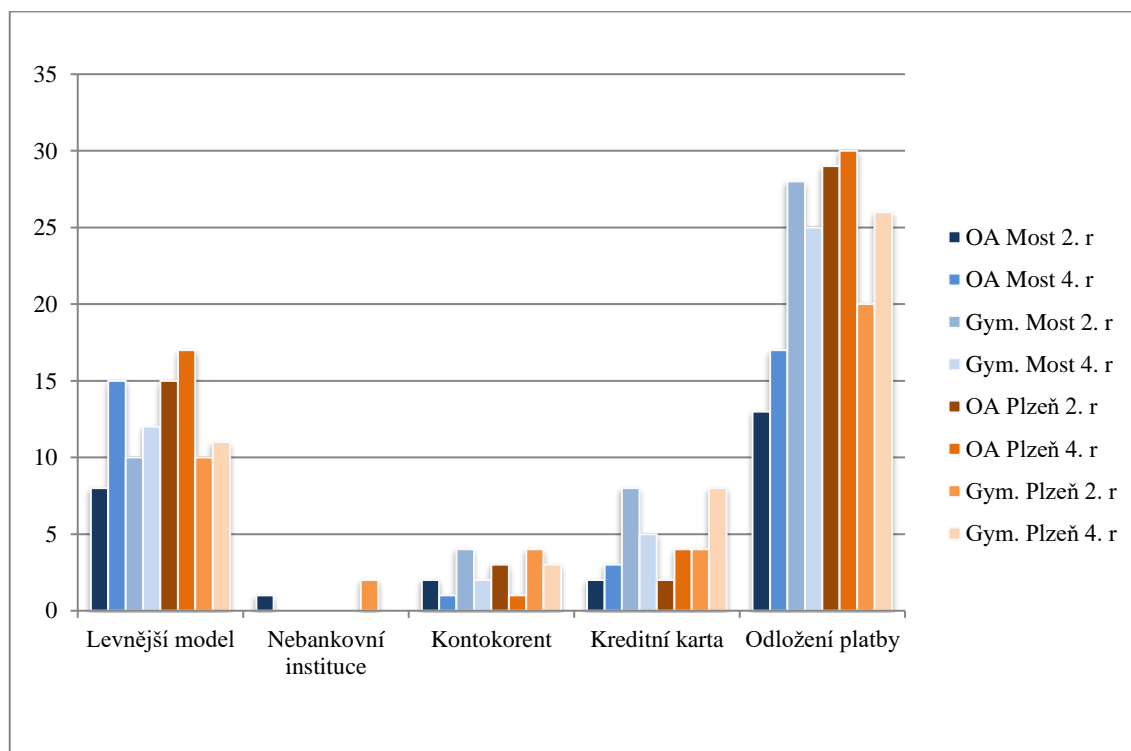
Zdroj: Vlastní zpracování 2018

I přes to, že se na první pohled jeví, že studenti druhého ročníku mostecké obchodní akademie na tom s odpověďmi byli nejlépe, není to zcela pravda. Tato otázka byla právě ta, kde docházelo k neuznání bodů i přes to, že student vybral správnou možnost. Mnoho studentů při obhajobě svého názoru prokázalo neznalost rozdílu mezi debetní a kreditní kartou. Mezi nejčastější argumenty studentů, kteří zvolili možnost **a) kreditní kartu je vhodné využívat pro platby online, avšak peníze stihnu vrátit v bezúročném období**, patřily: „je to rychlé, přehledné a vše má člověk pod kontrolou“, „jednoduché, rychlé“, „platba online je mnohem rychlejší“, apod. Z těchto argumentů je patrné, že studenti nerozeznávají rozdíl mezi kreditní a debetní kartou. Kvůli těmto argumentům hodnotí autorka mnohem lépe druhý a čtvrtý ročník obchodní akademie z Plzně. Studenti zde sice nevyužili možnost ochrany svého běžného účtu, avšak z důvodu opatrnosti vybírali spíše odpověď **c) kreditní kartu není vhodné využívat**. Tomu, že problematice rozumí, nasvědčovali i argumenty jako: „při nesplácení vysoké úroky“, „může nastat situace, že nebudu mít na splácení“, „když

na to nemám, není moudré se kvůli tomu zadlužit u banky“, apod. Je tedy nepopíratelné, že určité procento studentů je schopno rozlišovat od sebe tyto dva druhy karet, nicméně jedná se stále o malé procento. Studenti, kteří vybírali možnost **b) kreditní kartu využívat pouze pro výběry z bankomatů** i ve svých argumentech potvrdili autorčino domnění, že nerozlišují pojem kreditní a debetní karta.

Otázka č. 7 je jedinou otázkou, která měla více správných odpovědí. Je zaměřena na způsob řešení nastalé životní situace „**Rozbila se Vám televize a nový model, jehož koupi zvažujete, stojí 14.990,- Kč. Na tento model však nemáte dostatek financí. Nabízejí se Vám následující možnosti financování. Označte veškeré varianty, které jsou dle Vás vhodné k řešení nastalé situace.**“ Jelikož je zde více možných odpovědí, není možné data zanesť do 100% skládaného grafu, proto byl pro tuto otázku zvolen klasický sloupcový graf. Pro lepší přehlednost jsou data mosteckých škol označena modře a data plzeňských škol označena oranžově. Jedná se vždy o počet studentů, kteří odpověděli danou možností.

Obrázek 5 Výsledky otázky č. 7

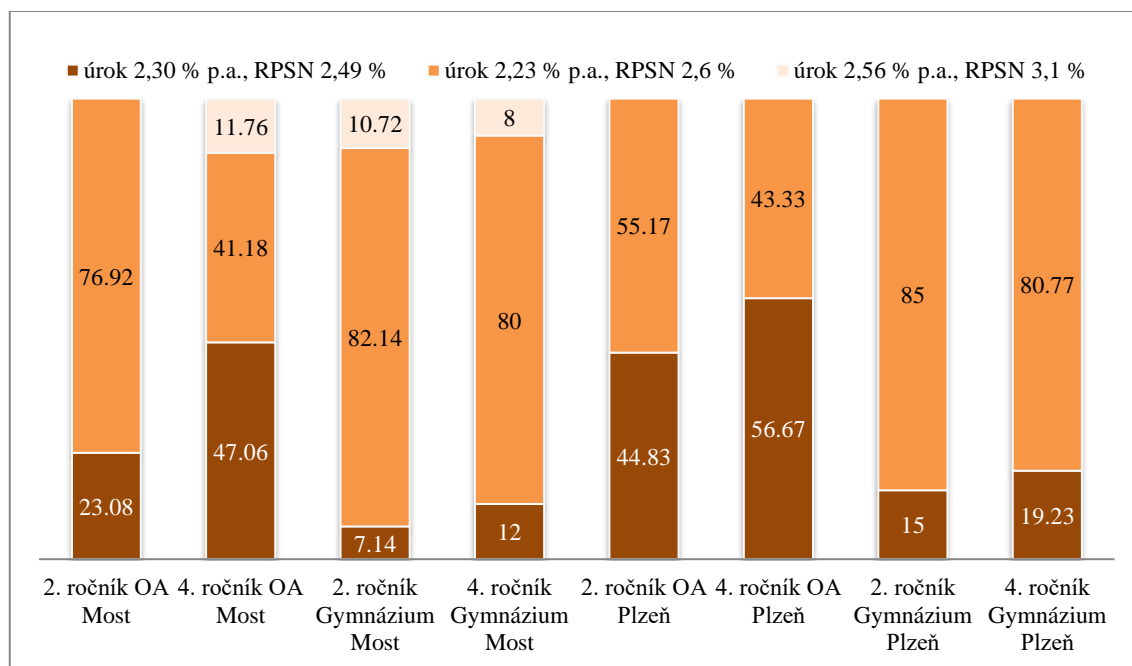
Zdroj: Vlastní zpracování 2018

Není překvapením, že 100 % studentů odpovědělo, že by nastalou situaci řešilo odložením platby a našetřením potřebné částky na model, který požaduje. Co již bylo zarážející je fakt, že se našli studenti, kteří zvolili jako odpověď půjčku u nebankovní

instituce. Jak již autorka zmiňovala v předchozí kapitole, další vhodnou odpovědí je zde i investice do levnějšího modelu. Tuto variantu zvolila zhruba polovina ze studentů, a v 80 % případů se jednalo vždy o kombinaci této odpovědi s odpovědí odložení platby. Tato kombinace odpovědí poté byla několikrát doplněna o možnost financování potřeby na kreditní kartu. V tuto chvíli autorka usuzuje, že studenti nevezali v potaz délku bezúročného období, které bývá v rozsahu 45 až 55 dní. Pokud momentálně student nemá dostatek prostředků pro financování koupě TV, je zde minimální šance, že by mohl využít bezúročné období na kartě a splatit částku aniž by mu byly účtovány vysoké poplatky. Neuvědomění si tohoto faktu je dle autorky příčinou zvolení této metody financování.

Otázka č. 8: „Pokud zvažujete financování bydlení hypotečním úvěrem, který z níže uvedených pro Vás bude nejvhodnějším?“

Obrázek 6 Výsledky otázky č. 8

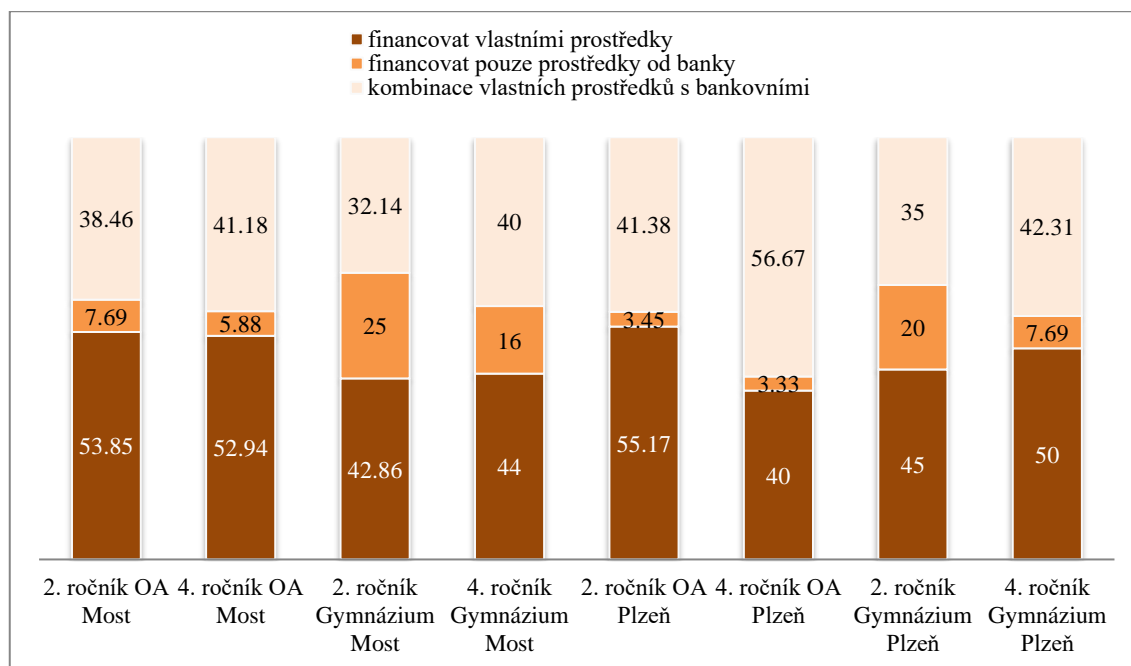

Zdroj: Vlastní zpracování 2018

Jak autorka předpokládala, drtivá většina studentů vybrala odpověď s nejnižším úrokem. I přes fakt, že obchodní akademie v obou městech na tom byly o poznání lépe než gymnázia, byla zde velká část studentů, kteří netušili, co ukazatel RPSN znamená. Tomuto faktu nasvědčovaly i argumenty studentů, které byly „je tu nejnižší úrok“ nebo „nevím co je to RPSN“.

Otázka č. 9: „Jak se rozhodnete financovat vlastní bydlení, jestliže máte naspořeno 2.500.000,- Kč (tzn. celkovou potřebnou částku), které můžete investovat s výnosem 4 % p. a. a banka Vám nabízí hypoteční úvěr ve výši 2.000.000,- Kč úročený 2,5 % p. a.“

Obrázek 7 Výsledky otázky č. 9

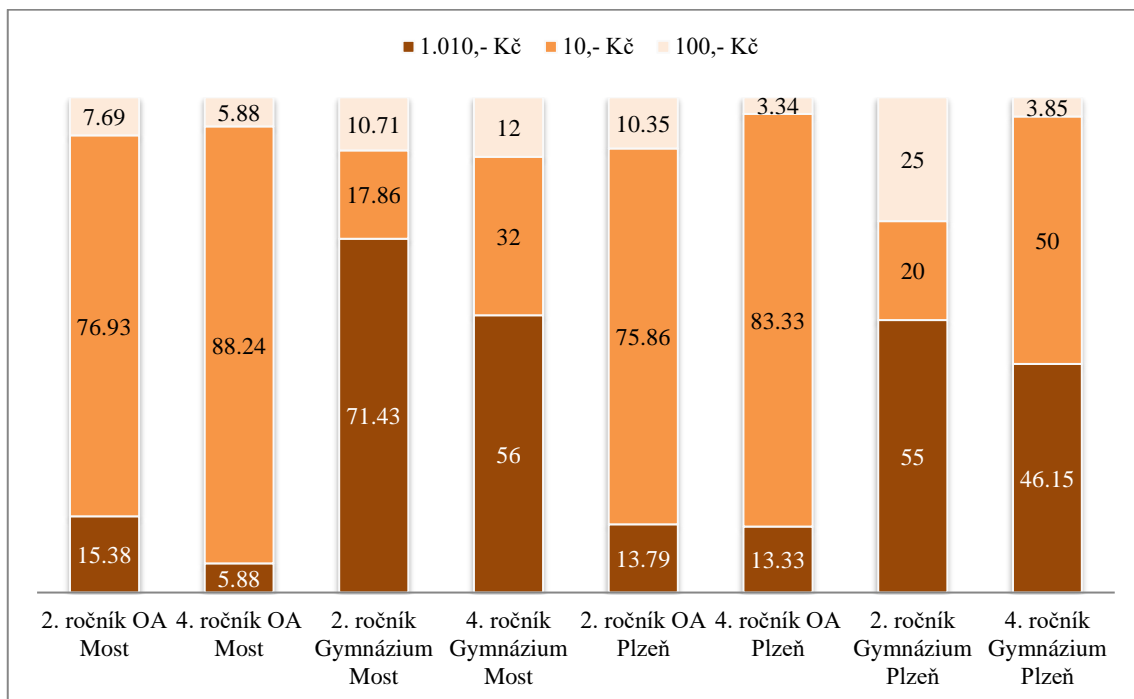

Zdroj: Vlastní zpracování 2018

Jediný ročník, který se zachoval z větší části jako gramotný, byl čtvrtý ročník obchodní akademie Plzeň. Zde necelých 57 % studentů odpovědělo, že by využilo bankou nabízený hypoteční úvěr, k dofinancování by využilo část naspořených prostředků a zbylou část prostředků by investovalo. Dle odůvodnění studentů jako „přijde mi to logické“ či velmi časté odůvodnění „vydělám na tom“ se zde projevuje schopnost studentů uvažovat ekonomicky. Na druhou stranu je zde skoro stejné procento studentů, kteří by bydlení financovali pouze z vlastních prostředků. Nejčastějšími důvody bylo „nechci se zadlužovat, když nemusím“ nebo velmi podobný „nejsem zastávce jakýchkoliv úvěrů u bank“. Autorka zcela chápe i toto uvažování studentů a není možné tvrdit, že by bylo vyloženě špatné, nicméně student není schopen vidět možnost zhodnocení vlastních prostředků jinde. Dále je velmi uspokojivé, že kromě druhých ročníků gymnázií by pouze malé procento studentů využilo bankou nabízený hypoteční úvěr s jiným úvěrem.

Otázka č. 10: „Jak velký bude Váš úrok na konci roku, pokud na začátku uložíte 1.000,- Kč a počítáte se zhodnocením 1 % p. a.?”

Obrázek 8 Výsledky otázky č. 10

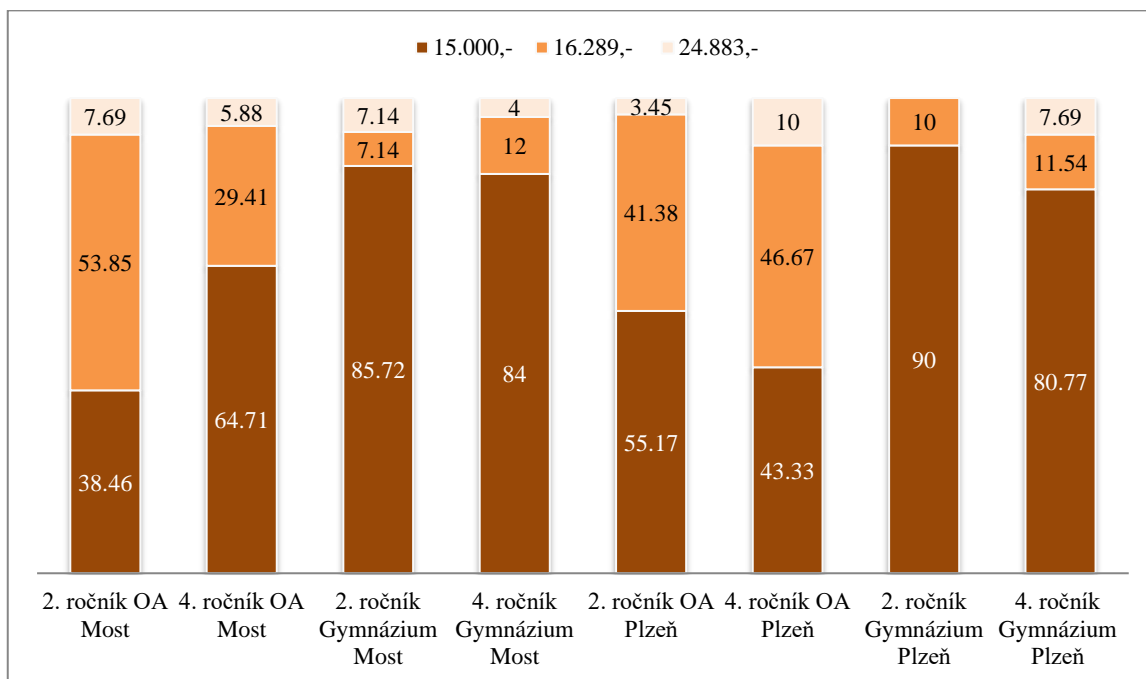

Zdroj: Vlastní zpracování 2018

U této otázky autorka nepředpokládala jakékoliv obtíže. Při vyhodnocování však došla k závěru, že studenti nerozeznávají mezi pojmy úrok a celková naspořená částka. Především se jedná o studenty gymnázií, kde kromě čtvrtého ročníku v Plzni zvolilo vždy přes 50 % z nich odpověď 1.010,- Kč. Je tedy více než zřejmé, že studenti jsou sice schopni spočítat 10% zúročení, avšak neznají terminologii, proto nebyli schopni zvolit správnou odpověď. Toto však neplatí o studentech obchodních akademií, kde byla úspěšnost nad 70 %.

Otázka číslo 11: „Jak velká bude konečná částka, pokud uložíte 10.000,- Kč na 10 let při ročním zhodnocení 5 % p. a.?” Jak bylo řečeno v předchozí kapitole, při této otázce museli studenti prokázat znalost vzorce pro výpočet složeného úroku a především schopnost poznat, že se o složené úročení jedná. Výsledky jsou znázorněny v grafu níže.

Obrázek 9 Výsledky otázky č. 11

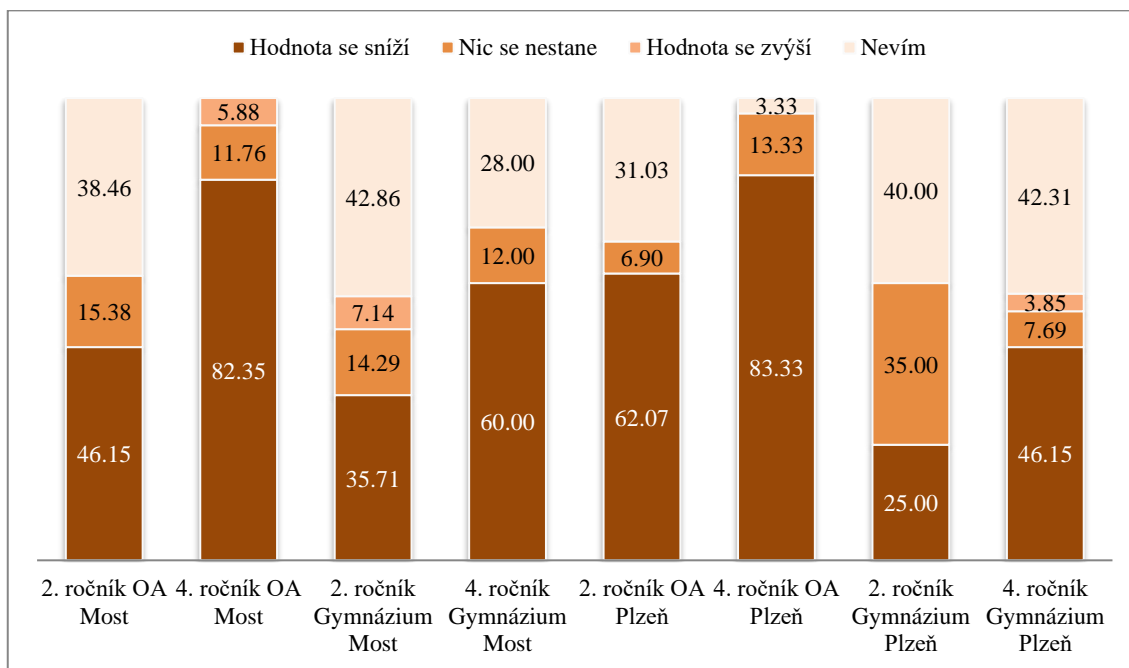

Zdroj: Vlastní zpracování 2018

Tato otázka již představovala problém i pro studenty obchodních akademií. Výsledek 15.000,- Kč, který označilo necelých 70 % studentů je špatný. Jedná se o výslednou částku, avšak při použití vzorce pro jednoduché úročení. Nicméně pokud by student znal princip složeného úročení, při kterém dochází k úročení i již připsaných úroků, měl by být schopen logickou úvahou a přibližným výpočtem určit správnou hodnotu. Pokud by tedy vzorec neznal a pouze by postupoval tak, že by uvažoval úročení již připsaných úroků, mohl by zcela vyloučit odpověď a) **15.000,- Kč**. Podobně by měl být schopen vyloučit i odpověď c) **24.883,- Kč** jelikož by mu musel během 10 let být připsán téměř 1,5 násobek částky, což s tak nízkým zhodnocením jako je 5 % ročně není možné dosáhnout. Aby bylo dosaženo této částky, muselo by každý rok být přičteno necelých 1.000,- Kč, čili téměř dvounásobek nabízeného úroku. Touto úvahou by se student dopracoval ke správnému výsledku také. Nepoužil by zde sice vzorec, avšak stěžejní úvaha by stále byla dodržena. Bohužel, jak z grafu vyplývá, správnou odpověď určilo zhruba 30 % studentů.

Otázka č. 12: „Co se stane s hodnotou peněz, které uložíte na běžný účet a bude na ně působit inflace?“. U této otázky autorka předpokládala jisté problémy spíše u studentů gymnázií.

Obrázek 10 Výsledky otázky č. 12

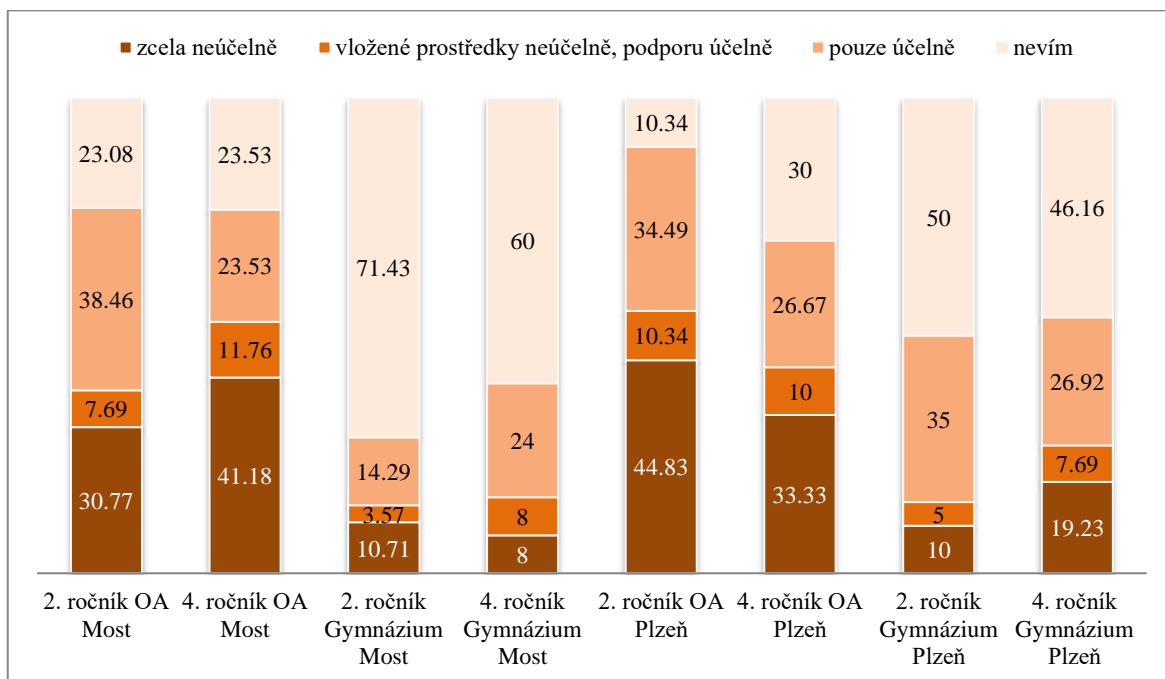

Zdroj: Vlastní zpracování 2018

Výše zmíněný předpoklad se autorce potvrdil. Zhruba 40 % studentů z gymnázií odpovědělo na tuto otázku „nevím“. Jediný ročník, který dosáhl lepších výsledků je s 60 % správných odpovědí čtvrtý ročník mosteckého gymnázia. Pokud srovnáme výsledky obchodních akademií, jedná se o velmi vyrovnané výsledky, které překračují ve čtvrtých ročnících hranici 80 %.

Otázka č. 13: „Pokud dodržíte minimální dobu 6 let na stavebním spoření, můžete použít naspořenou částku:“ Jelikož ve většině případů není podmínkám produktů věnována bližší pozornost, ani v ekonomických předmětech, předpokládala autorka větší zastoupení špatných odpovědí, a to jak u studentů obchodních akademií, tak i gymnázií.

Obrázek 11 Výsledky otázky č. 13

Zdroj: Vlastní zpracování 2018

Z grafu výše je patrné, že necelá polovina studentů druhého ročníku obchodní akademie z Plzně a čtvrtého ročníku obchodní akademie z Mostu zná podmínku neúčelnosti čerpání spoření po šesti letech. Díky tomuto faktu byl autorův názor na neznalost této problematiky vyvrácen. Studenti gymnázií však odpovídali ve většině případů nevím.

Otázka č. 14: „Uved'te, jaké předpokládáte úrokové míry (případně zhodnocení) u níže uvedených produktů:“ Vyhodnocení poslední otázky je opět pomocí průměrných odpovědí a odchylek. V tabulce níže jsou tyto údaje k nahlédnutí. Je nezbytné poznamenat, že na tuto otázku odpovídalo vždy méně než 80 % respondentů. Ostatní se rozhodli tuto otázku zcela vynechat. Z tabulky je na první pohled patrné, že žádný z ročníků nebyl schopný určit správnou výši úrokových sazeb u kontokorentního úvěru a úvěru z kreditní karty. Tímto se autorce potvrdil názor, že studenti netuší, jaké problémy mohou při využívání těchto produktů vyvstat. Velmi znepokojujícím faktem je i to, že studenti nadhodnocují úročení běžného a spořicího účtu. Zde očekávají nereálné zhodnocení 1 % a více. Naopak studenti mají tendence v průměru podhodnocovat ceny spotřebitelských úvěrů.

Tabulka 7 Výsledky otázky č. 14

		Běžný účet	Spořicí účet	Termínovaný vklad	Stavební spoření	Spotřebitelský úvěr	Hypoteční úvěr	Kontokorentní úvěr	Úvěr z kreditní karty
Most OA 2. r.	Průměr	1,58	2,48	2,53	3,99	3,69	3,76	3,65	3,06
	Odchylka	1,40	1,43	1,12	2,12	2,07	1,56	1,51	1,77
Most OA 4. r.	Průměr	0,39	2,02	1,77	3,61	3,02	3,36	2,75	3,53
	Odchylka	0,61	1,54	1,39	2,89	2,19	1,06	2,34	2,81
Most Gym. 2. r.	Průměr	1,20	2,10	2,47	3,66	3,36	4,65	3,83	3,62
	Odchylka	1,41	1,35	2,26	2,48	2,11	2,51	3,45	2,82
Most Gym. 4. r.	Průměr	1,11	1,99	2,12	3,56	3,57	5,34	5,39	5,26
	Odchylka	1,06	1,49	1,80	3,22	2,48	4,77	5,40	7,97
Plzeň OA 2. r.	Průměr	1,53	2,44	3,34	4,64	3,33	5,13	3,85	3,95
	Odchylka	1,13	1,76	3,02	2,84	1,93	4,18	2,91	5,58
Plzeň OA 4. r.	Průměr	1,12	1,60	2,62	4,27	3,55	5,34	5,91	5,96
	Odchylka	1,37	1,06	1,61	3,39	2,37	4,54	6,15	8,37
Plzeň Gym. 2. r.	Průměr	0,92	1,88	2,63	4,90	3,18	4,47	4,87	4,17
	Odchylka	1,21	1,46	1,93	3,76	2,33	3,65	5,12	6,74
Plzeň Gym. 4. r.	Průměr	1,02	2,03	2,72	3,18	4,03	3,73	4,02	2,86
	Odchylka	1,07	1,35	2,64	1,67	2,35	1,61	3,01	1,63

Zdroj: Vlastní zpracování, 2018

6.2 Doporučení pro praxi

Poté co byl empirickou částí potvrzen autorčin názor, že finanční gramotnost, byť i ta základní, je u studentů středních škol na velice nízké úrovni, navrhuje určitá opatření, která by měla přispět ke zvýšení gramotnosti.

6.2.1 Vzdělávací instituce

Jelikož většinu svého času člověk ve svém mládí tráví ve vzdělávacích institucích, je nezbytné, aby mu byla finanční gramotnost vštěpována již od útlého věku. Pokud tomu tak bude, nebude poté pro studenta tato problematika tak cizí v jeho dalších životních etapách. Z toho důvodu autorka navrhuje v rámci předmětů jako je matematika, občanská nauka, na středních školách poté ekonomika nebo základy společenských věd prohlubovat znalosti z oblasti finanční gramotnosti. Existuje několik nástrojů od ministerstva financí, které k prohloubení znalostí v této problematice slouží.

6.2.2 Bankovní a pojišťovací instituce

Pokud se autorka zaměří na doporučení subjektům z této oblasti, jedná se o doporučení velice jednoduchá. Zapojovat se více do života lidí v pozitivním smyslu slova. V dnešní době je velmi žhavým tématem CSR (Corporate Social Responsibility). Zákazníci jakékoliv firmy se snaží vždy přiřadit její značku k určité oblasti CSR. V institucích jako jsou banky a pojišťovny to jde aplikovat také.

I přes fakt, že finanční gramotnost obyvatel je na nízké úrovni, bankovní instituce propagují nejčastěji pouze své úvěrové produkty. Proto autorka doporučuje zvýšení propagace spořicíh produktů. Díky tomuto kroku, by byla lidem přiblížena i politika spoření. S tímto krokem souvisí i další doporučení, a to je spolupráce se vzdělávacími institucemi v problematice finanční gramotnosti a vzbuzení zájmu o problematiku financí apod. Tato spolupráce by mohla probíhat pomocí trainee programů na školách, přednášek odborníků, atd. Dalším způsobem jak přiblížit problematiku finanční gramotnosti je tvorba výstižných spotů, díky kterým by studenti vcelku zábavnou formou vstřebávali podstatné informace. Pokud budou banky takto vystupovat a dávat najevo, že finanční zdraví klientů je pro ně důležité, může to bance zajistit potenciální klienty popřípadě i potenciální zaměstnance.

Stejné doporučení v oblasti spolupráce se vzdělávacími institucemi navrhuje autorka i pro pojišťovací instituce. Problematika pojištění je dle autorčina názoru ještě složitější a méně známější než problematika bankovních produktů.

Závěr

Tématem bakalářské práce byla finanční gramotnost studentů středních škol, jejich přístup k financím a potřebné znalosti a zkušenosti v dané problematice.

V rešeršní části práce byly představeny základní pojmy ze světa financí, jako je inflace, úročení a RPSN. Následovalo objasnění problematiky finančního plánování, které zahrnovalo i problematiku pojištění majetku, příjmu a odpovědnosti. Dále byly představeny i jednotlivé bankovní produkty, se kterými přicházejí lidé nejčastěji do kontaktu. Tyto produkty jsou posledním článkem finančního plánování. Celá tato rešeršní část představovala postup, jak by měl finančně gramotný člověk uvažovat nad svými financemi, aby s nimi efektivně hospodařil.

V empirické části práce byl popsán návrh dotazníkového šetření, které sloužilo ke zjištění úrovně finanční gramotnosti studentů středních škol. Poté následovalo samotné vyhodnocení zjištěných dat, a to jak jednotlivých odpovědí, tak i celkového hodnocení, díky kterému byla autorka schopna konstatovat závěr, že finanční gramotnost studentů středních škol je pro zvládnutí osobních financí nedostačující. K nízké gramotnosti vedla neznalost i základních prvků z oblasti financí. Je možné, že tento nedostatek informovanosti je způsoben i nezájmem studentů o tuto problematiku. Po konstatování tohoto faktu, byla v závěru práce navržena opatření, která by měla dopomoci, ke zvýšení finanční gramotnosti obecně.

Seznam tabulek

Tabulka 1 Rozdělení respondentů.....	31
Tabulka 2 Celkové hodnocení studentů.....	32
Tabulka 3 Výsledky otázky č. 1.....	33
Tabulka 4 Výsledky otázky č. 2.....	34
Tabulka 5 Výsledky otázky č. 2.....	35
Tabulka 6 Výsledky otázky č. 4.....	38
Tabulka 7 Výsledky otázky č. 14.....	48

Seznam obrázků

Obrázek 1 Schéma finančního plánování.....	13
Obrázek 2 Magický trojúhelník investování.....	19
Obrázek 3 Výsledky otázky č. 5	39
Obrázek 4 Výsledky otázky č. 6	40
Obrázek 5 Výsledky otázky č. 7	41
Obrázek 6 Výsledky otázky č. 8	42
Obrázek 7 Výsledky otázky č. 9	43
Obrázek 8 Výsledky otázky č. 10	44
Obrázek 9 Výsledky otázky č. 11	45
Obrázek 10 Výsledky otázky č. 12	46
Obrázek 11 Výsledky otázky č. 13	47

Seznam použité literatury

Tištěné zdroje:

Blažek, J., & Uklein, J. (1997). *Bankovníctví*. Brno: Masarykova univerzita.

Černohorský, J., & Teplý, P. (2011). *Základy financí*. Praha: Grada.

Janda, J. (2011) *Spořit nebo investovat?*. Praha: Grada

Kalabis, Z. (2012). *Základy bankovníctví: bankovní obchody, služby, operace a rizika*. Brno: BizBooks.

Kociánová, H. (2012). *Finanční gramotnost v kostce, aneb, Co Vás neměl kdo naučit*. Olomouc: ANAG.

Lukáš, V., & Kielar, P. (2014). *Stavební spoření a stavební spořitelny*. 2. vyd. Praha: Ekopress.

Revenda, Z. et al. (2012). *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. vyd. Praha: Management Press.

Samuelson, P. A., & Nordhaus, W. D. (2013) *Ekonomie*. 19. vyd. Praha: NS Svoboda

Smrčka, L. (2007). *Osobní a rodinné finance: (Svět rodinných financí – jak spořit a rozmnožovat majetek)*. Praha: Professional Publishing.

Smrčka, L. (2008). *Rodinný rozpočet a společnost spotřeby*. Praha: Professional Publishing.

Syrový, P., & Tyl, T. (2014). *Osobní finance: řízení financí pro každého*. 2. vyd. Praha: Grada.

Škvára, M. (2011). *Finanční gramotnost*. Praha: Ing. Miroslav Škvára.

Internetové zdroje:

Asociace finančních poradců České republiky (2016). *Asociace finančních poradců České republiky*. Cit 10. 03. 2018, dostupné z:

https://afpccr.cz/novela_zakona_o_spotrebitelskem_uveru_sankce/

Burza cenných papírů Praha, a.s. (2017). *PRAGUE STOCK EXCHANGE: BURZA CENNÝCH PAPÍRŮ PRAHA*. Cit 04. 03. 2018, dostupné z:

<https://www.pse.cz/pruvodce-burzou/investovani-do-cennych-papiru/magicky-trojuhelnik-investovani/>

Česká advokátní komora (2012). *Česká advokátní komora..* Cit. 13. 02. 2018, dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=1851>

Fincentrum (2005). *iDNES.cz/Finance. Poplatky a RPSN: jak srovnávat úvěry.*

Cit. 13. 02. 2018, dostupné z: https://finance.idnes.cz/poplatky-a-rpsn-jak-srovnavat-uvery-d7n-/poj.aspx?c=A051128_103552_fi_blind_vra

Jan Pokorný (2013). *Finanční gramotnost do škol.* Cit. 16. 07. 2017, dostupné z:

<http://financniagramotnostdoskol.webnode.cz/news/o-financni-gramotnosti/>

Jitka Vachtová (2017). *FM – finanční matematika nejen pro studenty.* Cit. 13. 02. 2018,

dostupné z: <http://www.finmat.cz/vzorce/>

mesec.cz (2016). *mesec.cz.* Cit. 09. 04. 2018, dostupné z:

<https://www.mesec.cz/clanky/ktera-kreditka-vas-nesedre-z-kuze/>

mesec.cz (2017). *mesec.cz.* Cit. 09. 04. 2018, dostupné z:

https://www.mesec.cz/produkty/hypoteky/?vyse_hypoteky=2000000&trvani_hypoteky=20&zasilani_vypisu=elektronicky&spocitat=Spo%C4%8D%C3%ADtat&_sl1=min_vyse_uveru&_sl2=zakladni_urokova_sazba_fixace_5_let&tridit=zakladni_urokova_sazba_fixace_5_let&smer=v

mesec.cz (2018). *mesec.cz.* Cit. 09. 04. 2018, dostupné z:

<https://www.mesec.cz/produkty/spotrebitelske-uvery/>

MŠMT ČR (2010). *Národní strategie finančního vzdělávání.* Dostupné z:

<http://www.msmt.cz/file/31443/>

penize.cz (2018). *penize.cz.* Cit. 09. 04. 2018, dostupné z:

<https://www.penize.cz/srovnani/americke-hypoteky>

penize.cz (2018). *penize.cz.* Cit. 09. 04. 2018, dostupné z:

<https://www.penize.cz/urazove-pojisteni>

Petr Bukač (2012). *hypoindeX.cz.* Cit. 20. 03. 2018, dostupné z:

<https://www.hypoindeX.cz/clanky/americka-hypoteka-undefined-spasa-nebo-cesta-do-pekeli/>

Pololáník, L. (2016). *finance.cz.* Cit. 09. 04. 2018, dostupné z:

<https://www.finance.cz/zpravy/finance/197368-rpsn-jako-hlavni-ukazatel-uveru/>

skrblik.cz (2017). *skrblik.cz.* Cit. 09. 04. 2018, dostupné z:

<https://www.skrblik.cz/uvery/kontokorent/prehled-kontokorentu-u-ceskych-bank/>

stavebky.cz (2018). *stavebky.cz.* Cit. 15. 01. 2018, dostupné z:

<http://www.stavebky.cz/uver-ze-stavebniho-sporeni/>

stavebky.cz (2018). *stavebky.cz*. Cit. 09. 04. 2018, dostupné z:
<http://www.stavebky.cz/stavebni-sporeni-sporici-tarify/>

Zákony

Zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru

Seznam příloh

Příloha A: Dotazník

Příloha A

Finanční gramotnost

Dobrý den,

ráda bych Vás tímto požádala o vyplnění dotazníku na téma Finanční gramotnost a její úroveň u studentů středních škol. Dotazník slouží jako podklad pro mou bakalářskou práci. Odpovědi jsou zcela anonymní, z toho důvodu Vás žádám abyste odpovídal/a dle vlastních zkušeností a znalostí.

Předem velice děkuji za ochotu a čas, které nad vyplnění dotazníku strávíte.

Nikola Pěchotová

1) Po ukončení studia uvažujete o nástupu do zaměstnání:

_____ (vyplňte zaměstnání, které chcete vykonávat).

Jaká bude dle Vašeho názoru výše hrubé mzdy, kterou Vám bude zaměstnavatel vyplácet? _____

2) Potenciální zaměstnavatel Vám nabízí mzdu 23.000,- Kč. Odhadněte výši Vaší čisté mzdy (uvažujte pouze základní slevu na poplatníka).

3) Poté, co nastoupíte do zaměstnání, se nastěhujete do bytu 1+1 kde žijete sami. Zaměstnavatel Vám vyplácí čistou mzdu 15.000,- Kč. Máte představu, jaké částky budou tvořit:

Bydlení (nájemné, energie, veškeré poplatky s tím spojené): _____

Strava (včetně pití): _____

Doprava: _____

Pravidelné platby (mobil, internet, spoření,...): _____

Osobní útrata (zábava, volnočasové aktivity, cigarety...): _____

4) Jaké jsou dle Vašeho názoru optimální úspory domácnosti pro případ ztráty příjmu?

5) Který bankovní produkt zvolíte pro tvorbu úspor?

Odpověď zdůvodněte:

6) Jaký způsob využití kreditní karty je dle Vašeho názoru nejvhodnější?

- a) kreditní kartu je vhodné využívat pro platby online, avšak peníze stihnu vrátit v bezúročném období
- b) kreditní kartu využívat pouze pro výběry z bankomatů
- c) kreditní kartu není vhodné využívat
- d) na kreditní kartu nakupovat především drahé věci (černou a bílou elektroniku,...) a pravidelně hradit splátky

Odpověď zdůvodněte:

7) Rozbila se Vám televize a nový model, jehož koupi zvažujete, stojí 14.990,- Kč. Na tento model však nemáte dostatek financí. Nabízejí se Vám následující možnosti financování. Označte veškeré varianty, které jsou dle Vás vhodné k řešení nastalé situace.

- a) Koupím si model, na který mám dostatek peněz.
- b) Peníze si půjčím u nebankovní instituce, jelikož je to pohodlné a rychlé.
- c) Využiji kontokorent na běžném účtu.
- d) Televizi zaplatím kreditní kartou a využiji bezúročného období.
- e) Nákup odložím do té doby, než na model našetřím.

8) Pokud zvažujete financování bydlení hypotečním úvěrem, který z níže uvedených pro Vás bude nejvhodnějším?

- a) úrok 2,30 % p. a., RPSN 2,49 %
- b) úrok 2,23 % p. a.; RPSN 2,6 %
- c) úrok 2,56 % p. a.; RPSN 3,1 %

Odpověď zdůvodněte:

9) Jak se rozhodnete financovat vlastní bydlení, jestliže máte naspořeno 2.500.000,- Kč (tzn. celkovou potřebnou částku), které můžete investovat s výnosem 4 % p. a. a banka Vám nabízí hypoteční úvěr ve výši 2.000.000,- Kč úročený 2,5 % p. a.?

- a) hypoteční úvěr odmítnu a naspořené prostředky využiji k financování bydlení
- b) veškeré prostředky investuji a přijmu hypoteční úvěr, který banka nabízí a pro dofinancování bydlení využiji spotřebitelský úvěr ve výši 500.000,- Kč úročený 6 % p. a.
- c) prostředky ve výši 2.000.000,- Kč investuji a zbylých 500.000,- Kč využiji k dofinancování bydlení v kombinaci s hypotečním úvěrem, který banka nabízí

Odpověď zdůvodněte:

10) Jak velký bude Váš úrok na konci roku, pokud na začátku uložíte 1.000,- Kč a počítáte se zhodnocením 1 % p. a.?

- a) 1010,- Kč
- b) 10,- Kč
- c) 100,- Kč

11) Jak velká bude konečná částka, pokud uložíte 10.000,- Kč na 10 let při ročním zhodnocení 5 % p. a.?

- a) 15.000,- Kč
- b) 16.289,- Kč
- c) 24.883,- Kč

12) Co se stane s hodnotou peněz, které uložíte na běžný účet a bude na ně působit inflace?

13) Pokud dodržíte minimální dobu 6 let na stavebním spoření, můžete použít naspořenou částku:

- a) zcela neúčelně
- b) vlastní vložené částky neúčelně, podporu pouze na výdaje spojené s bydlením
- c) prostředky ze stavebního spoření využít pouze účelně
- d) nevím

14) Uveďte, jaké předpokládáte úrokové míry (případně zhodnocení) u níže uvedených produktů:

Běžný účet: _____

Spořicí účet: _____

Termínovaný vklad: _____

Stavební spoření: _____

Spotřebitelský úvěr: _____

Hypoteční úvěr: _____

Kontokorentní úvěr: _____

Úvěr z kreditní karty: _____

Abstrakt

PĚCHOTOVÁ, Nikola. *Finanční gramotnost vybraného segmentu obyvatel*. Plzeň, 2018, 56 s. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta ekonomická.

Klíčová slova: finanční gramotnost, osobní finance, bankovní produkty, spoření

Předložená práce je zaměřena na finanční gramotnost středoškolských studentů. Práce pojednává o tom, co je to finanční gramotnost a kdo je finančně gramotný člověk. Dále jsou v práci představeny jednotlivé bankovní produkty včetně jejich posouzení z hlediska výnosu, rizika a likvidity. V empirické části práce je proveden výzkum mezi středoškolskými studenty. Odpovědi jsou následně vyhodnoceny a poté jsou formulovány závěry. Tyto závěry se zaměřují především na doporučení pro bankovní instituce, jakým způsobem komunikovat s lidmi problematiku finanční gramotnosti a správy vlastních financí. Další doporučení je poté pro vzdělávací instituce, kde by mělo dojít k prohloubení znalostí z této problematiky.

Abstract

PĚCHOTOVÁ, Nikola. *Financial literacy of selected citizen segment*. Pilsen, 2018, 56 p. Bachelor thesis. University of West Bohemia in Pilsen. Faculty of Economics.

Keywords: financial literacy, personal finance, banking products, saving

The submitted thesis is focused on financial literacy of high school students. The thesis deals with what is financial literacy and who is a financially literate person. In addition, individual banking products are presented, including their assessment in terms of yield, risk and liquidity. In the empirical part of the thesis research is carried out among high school students. Responses are then evaluated and conclusions are then formulated. These conclusions focus mainly on recommendations for banking institutions, how to communicate with people about financial literacy issues and managing their own finances. Next recommendation is then for educational institutions where knowledge of this issue should be deepened.